

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

16 januari 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de overname van gemeentelijk onderwijs door het gemeenschapsonderwijs

Interpellatie van de heer Peter Vanvelthoven tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over het studieniveau van Limburgse studenten

Interpellatie van de heer Ludo Sannen tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de non-discriminatie bij de toelating tot scholen en de overeenkomsten die hiervoor in talrijke gemeenten werden gesloten

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 16 januari 1997

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.52 uur.*

Interpellatie van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de overname van gemeentelijk onderwijs door het gemeenschapsonderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Van Cleuvenbergen tot de heer Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de overname van gemeentelijk onderwijs door het gemeenschapsonderwijs.

Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik zal deze interpellatie eerst in een breder kader situeren. De aanleiding van deze interpellatie is een concreet geval van overname, waarbij mijns inziens een aantal basisrechten van personeel, ouders en leerlingen worden geschonden.

Ik wil het niet als dusdanig hebben over het verkopen van het gemeentelijk onderwijs aan een bepaald net. Hierover bestaan uiteraard verschillende meningen. Ikzelf volg de onderwijsproblematiek op een iets grotere afstand dan de leden van deze commissie. Het is dus niet aan mij om hierover een gefundeerd standpunt te uiten. Ik stel wel vast dat een autonoom gemeentelijk net altijd extra arbeidsplaatsen ter plaatse inhoudt. Bovendien stel ik ook vast dat de betrokkenheid met de leefwereld van de kinderen groot is als men personeel heeft uit de eigen gemeente.

Ik heb het niet tegen de verkoop aan de ARGO als dusdanig. Onderhandelingen met alle mogelijke

kandidaten bij een overname moeten op een gelijkwaardige basis gebeuren. Dit speelt mijns inziens hier niet mee. Ik ben niet op de hoogte van een vraag van het vrije net om deze overname te doen.

Minister Luc Van den Bossche : Mevrouw Van Cleuvenbergen, ik moet u tegenspreken. Een gemeentebestuur kiest vrij met wie het spreekt. Dat is de autonome keuze van de gemeenteraadsleden.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik wil alleen stellen dat er in dit geval wel contacten zijn geweest, en dat men niet geïnteresseerd is.

Minister Luc Van den Bossche : Dat is een zaak van de gemeenteraad ; daar heb ik niets mee te maken.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Het gaat hier over de gemeentelijke BLO en BuSO en het gemeentelijk Deeltijds Kunstonderwijs van Tongeren. Deze instellingen bieden een goede kwaliteit, maar ook de BLO- en BuSO-school van de ARGO in Kortesseem, die vlakbij ligt en in feite de betrokken partnerrelatie biedt, biedt zeer goed onderwijs aan. Ze beschikken trouwens ook over gemotiveerde leerkrachten.

Minister Luc Van den Bossche : Mevrouw Van Cleuvenbergen, ik herhaal dat dit eigenlijk niet tot mijn bevoegdheden behoort.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik geef een kort overzicht van de voorgeschiedenis van dit dossier. Ik heb mijn interpellatie ingediend op 13 december 1996. Op 23 december 1996 werd de beslissing genomen om een school over te dragen aan ARGO als autonome school. Men had hierbij verschillende tegenargumenten en bedenkingen. Zo was er de bezorgdheid om een ordentelijk bestuur en om voldoende kansen voor alle betrok-

Van Cleuvenbergen

ken personeelsleden. Voorts stelde men ook dat een aantal arbeidsplaatsen in het onderwijs verloren zouden gaan. Bovendien was ook het moment van deze verkoop – 31 januari 1997 – een sterk tegenargument. Dit is geen goede datum, noch organisatorisch, noch inzake keuzevrijheid van leerkrachten en leerlingen. Mijns inziens is een overname op 1 september meer aangewezen.

Tegen deze beslissing lopen momenteel nog een aantal klachten bij de provinciegouverneur. Het is dus nog niet zo zeker dat deze verkoop effectief zal doorgaan. Duidelijk is echter wel dat dit een slecht dossier is dat onvoldoende werd voorbereid. Deze interpellatie is nodig om de rechten van sommige mensen te kunnen benadrukken.

Ten gronde gaat het hier over het grondwettelijk recht op vrije keuze van kinderen en ouders, maar ook over de reële vrijheid van keuze van de personeelsleden bij een overgang tijdens het schooljaar. In het decreet Rechtspositie van de Personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991, lezen we in artikel 56, paragraaf 1 dat personeelsleden die in dienst zijn op het moment van de overname op hun verzoek de hoedanigheid verkrijgen van het personeelslid van dit gemeenschapsonderwijs.

In het decreet Rechtspositie van 27 maart 1993 voor het gesubsidieerd onderwijs vinden we in artikel 74, paragraaf 1 een gelijkaardige tekst : de personeelsleden van de door de inrichtende machten van het gesubsidieerd officieel onderwijs overgenomen instellingen die in dienst zijn op het ogenblik van de overname, verkrijgen op hun verzoek de hoedanigheid van personeelslid van deze inrichtende macht.

Onderwijsdecreet III van april 1992 zegt in artikel 5, paragraaf 1 dat personeelsleden ter beschikking kunnen worden gesteld wegens ontstentenis van betrekking als gevolg van onder andere een door de Vlaamse Gemeenschap of door een inrichtende macht genomen beslissing betreffende de organisatie van het onderwijs, van de inspectie, van de instelling, van het psycho-medisch sociaal centrum en van het psycho-medisch sociaal centrum voor buitengewoon onderwijs.

Artikel 5, paragraaf 2 van hetzelfde onderwijsdecreet zegt dat de terbeschikkingstelling wordt uitgesproken door de inrichtende macht, overeenkomstig de door de Vlaamse regering te bepalen regels en mits het vervuld zijn van de door de

Vlaamse regering vast te stellen voorwaarden. Deze regels en voorwaarden zijn bepaald in het Besluit van de Vlaamse regering van 29 april 1992 betreffende terbeschikkingstelling en re-affectatie. In artikel 23 van ditzelfde besluit vinden we dat de terbeschikkingstelling wegens ontstentenis van betrekking, behoudens de uitzonderingen vermeld in paragraaf 2, steeds ingaat op 1 september.

Uit de samenlezing van bovengenoemde artikelen besluiten we het volgende. Ten eerste hebben de personeelsleden, indien een inrichtende macht beslist haar instellingen over te dragen aan een inrichtende macht van een ander net, de keuze om mee over te stappen naar de nieuwe inrichtende macht. Ten tweede is, rekening houdend met deze keuzemogelijkheid voor het personeel en rekening houdend met artikel 23, paragraaf 1 van het Besluit van de Vlaamse regering van 29 april 1992, een overdracht niet mogelijk op een andere datum dan 1 september.

Indien onze samenlezing van bovengenoemde artikelen niet correct is, kan de minister dan aangeven op basis van welke regelgeving een overdracht wél mogelijk is op een andere datum dan 1 september ? Hieruit vloeien dan een aantal vragen voort.

Wat is de statutaire toestand van de personeelsleden die verkiezen niet mee over te gaan naar de nieuwe inrichtende macht ? Welke invloed is er op het administratief en geldelijk statuut van de betrokken personeelsleden ? Wat is de invloed op het pensioen van de betrokkenen ? Kunnen leerkrachten die ingevolge een dergelijke beslissing in een re-affectatie zouden terechtkomen, worden vervangen door leerkrachten van het andere net waar deze school naar wordt overgedragen ? Dit betekent een extra uitgave voor de Vlaamse Gemeenschap. Als dit niet kan, dan is dat een desorganisatie van de betrokken school.

Volgens een mededeling aan het personeel in kwestie zal de minister dit jaar in de regelgeving het probleem oplossen, en wel vóór 1 februari 1997. Getuigt het van een goed bestuur als wetgeving à la carte moet worden gemaakt, vooral door problemen die men zich bewust op de hals haalt ?

Ik heb nog enkele andere vragen over de artikels in het ontwerp van overeenkomst die een weerslag hebben op de onderwijswetgeving. Kan een gemeente het niet-gesubsidieerd personeel dat aan haar verbonden blijft, verder laten werken aan de door de ARGO overgenomen scholen ? Kan men heen om het roerend en niet-roerend patrimonium

Van Cleuvenbergen

van het gemeentelijk onderwijs, overgedragen naar dit nieuwe onderwijsnet ?

Ik kom tot de keuzevrijheid. Wordt het grondwettelijk gegarandeerde recht op vrije schoolkeuze voor de kinderen en hun ouders voldoende gerespecteerd bij een overname in het midden van het schooljaar ? Gaat de minister ermee akkoord dat de vrije keuze van het personeel om al dan niet bij de oorspronkelijke inrichtende macht te blijven of om een overname te vragen, slechts toelaatbaar is als dat personeel volledig op de hoogte is van de voor- en nadelen op korte en lange termijn ? Welke regels zijn er hier betreffende de procedure ?

Gisteren werd de einddatum bereikt. Kan men personeel nu verplichten zijn keuze kenbaar te maken, terwijl er nog een hiaat in de wetgeving is ? Welke weerslag heeft een dergelijke beslissing op de begroting onderwijs voor dit en volgend jaar ?

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : Ik zal dit met enige terughoudendheid beantwoorden. Het gaat hier om een plaatselijk probleem, maar wel één waar heel het onderwijs door de reglementering bij is betrokken. Over plaatselijke toestanden ga ik mijn mening niet geven. Een gemeentebestuur kiest vrij waarheen wordt overgedragen. Ik meng me daar nooit in, tenzij op vraag van de inrichtende macht. Als ik goed ben ingelicht, is dit ter plaatse het voorwerp van verhitte polemieken, waarbij ook de interpellatie wordt aangekondigd. U begrijpt dat ik hier voorzichtig ben en me beperk tot de strikte situatie.

De analyse van de wetgeving zelf is juist. Ik ga die dus niet overnemen. Er is wel een verschil. De eerst conclusie die u maakt, is correct. In feite is niet bepaald op welke dag er kan worden overgedragen. Men kan dus het hele jaar door overdragen, van 1 september tot 31 augustus. Wat wel in de wetgeving staat, is dat een terbeschikkingstelling enkel op 1 september kan. Dat heeft natuurlijk niets te maken met de overdracht. Hieruit kan men niet méér afleiden. Het is niet juist dat de twee kunnen worden samengelezen en dat, rekening houdend met de keuzemogelijkheden van het personeel en artikel 23 van het besluit van de Vlaamse regering, een overdracht niet mogelijk zou zijn op een andere datum dan 1 september.

Er is een probleem met de terbeschikkingstelling van het personeel. Op 1 januari kan men die niet uitspreken. Men kan dat alleen op 1 september. Als er niets zou wijzigen aan de reglementering, dan zou het personeel in kwestie dat niet kiest voor de overgang naar de ARGO, op 1 september ter beschikking worden gesteld en daarna het voorwerp zijn van reffectatie. Dat is de juiste interpretatie van de twee verschillende reglementeringen die er bestaan.

Er is een statutair vacuüm ten opzichte van de decreten. Dat moet de regering oplossen. Wat is immers de toestand van de personeelsleden als er geen nieuw besluit van de Vlaamse regering komt ? Ze zijn dan niet meer subsidieerbaar, en hun wedde, waar ze wel recht op hebben, wordt gedragen door de inrichtende macht die hen heeft benoemd.

Aangezien het de overdracht van een gemeenteschool betreft, zouden de personeelsleden voor die periode als gemeenteambtenaren moeten worden beschouwd. Dat kan inderdaad – minimale – gevolgen hebben voor hun pensioen. Hun pensioen zal namelijk in zestigsten in plaats van in vijftenzestigsten worden berekend. Dat zal zo zijn voor een beperkte periode van slechts acht maanden.

Juist omdat er een lacune bestaat tussen de wetgeving en de reglementering, is het logisch dat de reglementering – de uitvoerende macht – rekening houdt met de wetgeving. Ik heb daarom een besluit voorbereid tot wijziging van artikel 23. De wijziging richt zich tot personeelsleden van een instelling die in de loop van het schooljaar van de ene naar de andere inrichtende macht overgaat, maar zelf niet wensen over te gaan. Dat is hun onbetwistbare recht. Zij zullen uitzonderlijk vanaf de datum van de overgang ter beschikking worden gesteld bij ontstentenis van betrekking.

U vraagt of het grondwettelijk gegarandeerde recht op vrije schoolkeuze voor kinderen en ouders voldoende wordt gerespecteerd bij een overname in het midden van een schooljaar. Mijn antwoord daarop is bevestigend. Ik voeg er echter meteen aan toe dat dit niet de ideaal-typische methode van overname is. Ik antwoord evenwel bevestigend omdat zowel ARGO- als gemeentescholen tot het officiële net behoren. Aan de andere kant is ARGO als overheidsinstantie verplicht om het schoolreglement dat de ouders aan het begin van het schooljaar hebben ondertekend, minstens tot het einde van het schooljaar te respecteren. Bij het volgende schooljaar kunnen ze dan hun eigen reglement voorleggen.

Van den Bossche

De overgang van het personeel zal, denk ik, geen grote problemen meebrengen. De overgrote meerderheid gaat akkoord met een overname. Derhalve is de continuïteit gewaarborgd. Ik geef u onder voorbehoud het cijfer dat ik gisteren kreeg : vijf personeelsleden weigeren over te gaan. Die kunnen de continuïteit geenszins in het gedrang brengen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Als leerkrachten weten dat ze in een onzekere situatie kunnen terecht komen, hebben ze in theorie misschien wel een vrije keuze maar in praktijk niet.

Op vraag van de stad Tongeren heeft de juridische verkoop pas plaats op 31 januari. Met welk recht kan men vragen dat het personeel nu al kiest ?

Minister Luc Van den Bossche : De gemeenteraad van Tongeren heeft beslist tot een overname en de ARGO-centrale heeft dit aanvaard. Er is dus een akkoord en er zal een juridische overname plaatsvinden. Daarom moet men weten wie overgaat en wie niet. Uiteindelijk bestaat er geen reglementering over hoe een inrichtende macht in zo een geval moet optreden. Het personeel moet uiteraard op voorhand worden ingelicht, en dat is gebeurd. Ik weet zeker dat de voorzitter van de ARGO twee keer naar Tongeren is geweest om duidelijk uit te leggen onder welke voorwaarden het personeel overgaat, wat de voor- en nadelen zijn, enzovoort. Ik weet niet of de gemeente hetzelfde heeft gedaan. Er bestaat geen vaste procedure.

Wie vandaag kiest om niet over te gaan, doet dat binnen de bestaande juridische situatie. Een nieuwe juridische situatie zou het makkelijker maken om over te gaan. Met andere woorden, de personeelsleden zijn niet beïnvloed door het vooruitzicht van een gunstiger situatie. Ze hebben eerst moeten kiezen. De regering zal nu oordelen of ze het vacuüm al dan niet tot 1 september invult. Wie vandaag niet wil overstappen, heeft bewust vanuit een moeilijke situatie gekozen.

Wat zal dat kosten, vijf personeelsleden die niet wensen over te gaan ? Dat zal tot 31 augustus vijf weddes kosten. Nadien komen de mensen in aanmerking voor reïfectatie. Of er andere effecten zijn, weet ik nu niet.

Kortesseem, met zijn buitengewoon onderwijs, ligt vlakbij. Dat kan effecten hebben, maar dat kan ik niet voorspellen. Op mijn budget zal dit wellicht geen invloed hebben, maar misschien wel op het

personeel. Als in het Tongerse BO vastbenoemde personeelsleden hun job zouden verliezen, zouden ze – via terbeschikkingstelling en reïfectatie – de plaats van tijdelijke krachten in Kortesseem kunnen innemen. Tussen die twee instellingen kunnen dus wel problemen rijzen. Dat geldt bij elke daling van het leerlingenaantal in een school met tijdelijk personeel en met een school met vastbenoemden in de buurt.

De voorzitter : De school in Kortesseem is een stedelijke ?

Minister Luc Van den Bossche : Neen, ze behoort eveneens tot de ARGO.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Nog een vraag in de marge : kunnen de vijf personeelsleden die weigeren over te gaan, dit schooljaar niet meer worden vervangen ?

Minister Luc Van den Bossche : Ze zullen niet aanwezig zijn en omdat een school recht heeft op haar omkadering, zullen ze worden vervangen.

Het zou wel eens kunnen dat dat geen bijkomende kosten meebrengt. Als ik vijf andere personeelsleden vind die TBS zijn in dezelfde omgeving en die ik kan reïfecteren, dan is er uiteraard geen meeruitgave. Dan hoef ik geen extra vijf ambten te financieren tot augustus. Ik zal die rekening pas eind augustus kunnen opmaken, maar het staat vast dat het om maximaal vijf ambten zal gaan.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Niet alleen Kortesseem, maar ook Voeren ligt in de buurt. Het DKO van Voeren biedt een aantal identieke richtingen aan. We geven voor bepaalde zaken extra geld aan Voeren. Het zou toch gek zijn als het nu in de problemen zou komen door die overname.

Minister Luc Van den Bossche : Het DKO in Voeren stelt het zeer goed dankzij de Nederlanders, die, in tegenstelling tot iedereen hier, vinden dat mijn onderwijs goedkoop is. Het DKO-verhaal is zeer weinig netgebonden. Meestal wordt het DKO ingericht door de gemeente. Netgevoeligheid speelt daar dus geen rol. Ik denk niet dat het personeel van het DKO gevaar loopt.

In het BO is een terugloop van het leerlingenaantal wel mogelijk. Ik durf dat niet voorspellen. Daar heeft de ARGO zijn eigen risico en verantwoordelijkheid genomen.

Volgens artikel 33 van de Schoolpactwet blijft de gemeente in eerste instantie verantwoordelijk voor

Van den Bossche

het niet-gesubsidieerde onderwijs. Zij kan haar personeelsleden slechts verder laten werken in door de ARGO overgenomen scholen, als het om muziekscholen gaat. De financiële tussenkomsten die gemeenten aan het vrije en gemeenschapsonderwijs mogen verlenen, worden uitputtend opgesomd in artikel 33 van de Schoolpactwet. Het gaat om gezondheidstoezicht en de aan die leerlingen verleende sociale voordelen. Daarbuiten mag geen andere steun worden verleend.

De terbeschikkingstelling van personeel dat door de gemeente wordt betaald, is een vorm van steunverlening en bijgevolg strijdig met artikel 33 van de Schoolpactwet. De Schoolpactwet is niet van toepassing op muziekscholen, zodat er geen bezwaar is tegen het ter beschikking stellen van personeel aan muziekscholen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : In de overeenkomst staat dat het onderhoudspersoneel van de BLO- en BuSo-scholen blijft werken voor de ARGO-scholen. Dat kan dus niet ?

Minister Luc Van den Bossche : Ik meen dat het onderhoudspersoneel dat niet mag. Aan muziekscholen kan dit wel.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : De overeenkomst moet dus in die zin worden gewijzigd ?

De heer Ludo Sannen : Is het niet mogelijk dat de gemeente een overeenkomst sluit met de ARGO voor een terugbetaling van de kosten ?

Minister Luc Van den Bossche : Dat is mogelijk. De ARGO kan ook een privé-firma vragen om te komen kuisen. Of er hier een overeenkomst is over een terugbetaling van de kosten, weet ik niet. In een muziekschool mogen ze dit gratis doen.

Het is de gewoonte dat het roerend patrimonium met werkingsmiddelen wordt aangekocht. Er hoeft geen overgang te zijn, zolang het roerend patrimonium niet van zijn onderwijsbestemming wordt afgewend. Dat is natuurlijk een gemeentelijke beslissing. De gemeente zal altijd wel inspanningen hebben geleverd om het gebouw aan te werven, zelfs al is het met de hulp van overheidsfinanciering. De vroegere overheidsfinanciering was niet zo goed, de huidige met het DIGO is beter. Nog altijd moet de inrichtende macht echter een stuk bijdragen. Dat betekent dat de oorspronkelijke inrichtende macht hier afstand van doet.

Ik vorder slechts terug als de onderwijsbestemming wegvalt binnen de twintig jaar nadat ik via het DIGO subsidies heb verleend. Tot op heden zijn er mij geen gevallen van overdracht om niet bekend. Ik heb het wel degelijk over een overdracht om niet, een overdracht zonder enige tegenprestatie. Meestal blijft de gemeente of provincie eigenaar van de gebouwen en sluit dan een huurovereenkomst met de ARGO of verleent een gebruiksrecht aan de ARGO. Soms is er wel sprake van een overdracht om niet. In Kortrijk werd een nieuw gebouw van 200 miljoen frank gebouwd, dat gratis ter beschikking is gesteld van de hogescholen. Dit is geen echte vorm van overdracht, maar een toelating tot het gebruik van de infrastructuren zonder terugbetaling. Dat mag dus wel.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Het gaat hier om lokale politiek, maar een overdracht van scholen tijdens het schooljaar brengt heel veel zaken in de war. Ik neem aan dat u voor die vijf mensen de wetgeving wilt aanpassen. Het is misschien zinvol om in de wetgeving te voorzien dat een overdracht steeds moet gebeuren op 1 september, dit om dergelijke nefaste gevolgen te vermijden.

Ik blijf erbij dat dit contractbreuk is. Ouders van vooral leerlingen van het BLO en het BuSO kiezen in het begin van het schooljaar voor een bepaalde school en in het midden van het schooljaar worden zij dan geconfronteerd met een ander net. Dat is geen eerlijke keuze. Het gaat vaak om zwakkere milieus. Het is soms een hele organisatie om dagelijks de school te bereiken. Ik vind dit contractbreuk, niet voor het deeltijds kunstonderwijs, maar wel voor deze doelgroep.

Verder blijf ik er ook bij dat dit dossier blijk geeft van een slecht bestuur. U zegt dat het hier om gemeentepolitiek gaat en dat de gemeenten hun werk niet goed hebben gedaan. Ik weet echter dat de gemeenten vaak op uw kabinet zijn geweest om dit dossier voor te bereiden. In Tongeren zegt iedereen dat de begeleidende mensen hun werk niet goed hebben gedaan. In de administratie was er tot half december niets over dit dossier terug te vinden. Het hele dossier werd dus voorbereid zonder de administratie. In Tongeren is de toestand gelijkaardig : het personeel is niet voorgelicht en er werden geen maatregelen genomen om de ouders in te lichten. De ouders werden ook niet gewezen op hun keuzevrijheid. Dit dossier gaat in op een politiek à la carte en is zeker geen voorbeeld van een goede politieke oplossing.

Minister Luc Van den Bossche : In dit parlement moet men zich buiten de gemeentelijke ruzies tussen meerderheid en minderheid houden. Ik heb ook al mensen van mijn eigen partij tegen de kar gereden, als ik vond dat dit nodig was. Problemen inzake coalitievorming moeten niet worden behandeld in het parlement.

Uw verhaal over politiek à la carte aanvaard ik niet. Zij zijn wel degelijk op mijn kabinet geweest. Ook andere netten zijn op mijn kabinet geweest in geval van overnames. Aangezien zij het zelf blijkbaar niet konden, heb ik voor andere netten de teksten zelfs technisch laten uitschrijven.

Daarbij was dus de administratie van bij het begin betrokken. Ikzelf heb in eerste instantie de fout gemaakt te zeggen dat men niet om die datum van 1 september heen kon. Sommige mensen uit Tongeren hebben dat standpunt betwist. Daarop heeft de administratie bepaald dat ze gelijk hadden, en dat het niet verboden was om die datum te overschrijven.

U bouwt een juridische redenering op. Ik doe dat ook, maar ik trek omgekeerde conclusies. Op basis van de reffectatieregeling – men kan enkel op 1 september reffecteren – had ik logischerwijze de conclusie getrokken dat men die overdracht enkel op dezelfde datum zou kunnen doorvoeren.

Overigens geef ik u inzake één punt gelijk. Ik ben eveneens van mening dat een overdracht midden in het schooljaar niet het ideale tijdstip is. We moeten daarin eerlijk zijn. Ik zal nooit het omgekeerde beweren. Als ik vroeger de kans kreeg om te zeggen dat dit vanuit onderwijsstandpunt geen ideale toestand was, dan heb ik dat ook steeds gedaan.

Gaat het in dit geval om contractbreuk ? Neen, want er is een specifieke voorgeschiedenis. Die voorgeschiedenis bestaat erin dat men reeds voor de zomervakantie een poging heeft gedaan om de overdracht door te voeren. Als ik het mij goed herinner heeft deze kwestie op de agenda van de gemeenteraad gestaan, of was minstens aangekondigd dat het schepencollege die agendering had beslist. Toen heeft zich het probleem met de ARGO voorgedaan. Die heeft op een eerste voorlichtingsbijeenkomst in Tongeren vastgesteld dat een van de betrokken directeuren door zijn personeelsleden ervan werd beschuldigd dat hij al het mogelijke deed om de ouders ervan te overtuigen om hun kinderen voor het volgende schooljaar niet meer in die school in te schrijven.

Tijdens die afwikkeling zijn alle betrokken partijen

dus niet altijd even proper opgetreden. Ik deel u dit mee voor wat het waard is, men heeft mij dat zo verteld. Ik ben nooit zelf ter plaatse poolshoogte gaan nemen, en ik heb de betrokkenen nooit gesproken. Dat alles is mij medegedeeld door de voorzitter van de ARGO, en dat was de reden waarom de ARGO toen heeft afgehaakt – tijdelijk in elk geval. Maar de ouders wisten dat er heel wat gebeurde, er werd daarover in de Tongerse pers uitvoerig bericht.

Er is gedeeltelijk een verhitte concurrentieslag aan de gang. Ik wil daar in elk geval niet aan deelnemen. Die mensen zijn op het kabinet geweest, dat is onbetwistbaar zo. Eenieder die met zo'n overdrachtssituatie wordt geconfronteerd, staan we zo'n onderhoud toe. Om een voorbeeld te geven : gisterenavond heb ik een directie van het vrij niet-universitair onderwijs over de kinesitherapie-opleiding ontvangen. Ze hadden een afzonderlijk onderhoud gevraagd, en ze hebben dat ook gekregen. Dat is niet uitzonderlijk.

Ik heb mij echter niet gemoeid met de termen van het akkoord. Dat doe ik nooit, want daar heb ik niets mee te maken. Wat de werkingsmiddelen betreft zijn er wel informatiesessies doorgegaan. Er werd uitgelegd wat wel en niet kon, en er werd gediscussieerd over het lot van het personeel. Daarover heb ik duidelijkheid geschapen, en gezegd wat ik ook u heb gezegd. Ook daarover ging men in Tongeren niet onmiddellijk akkoord, maar met de decretale teksten in de hand hebben we dat uitgelegd. Vraag me echter niet wat er in dat akkoord staat, want tot op heden ken ik dat akkoord niet.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik ben niet afkomstig van Tongeren, laat staan dat ik daar in de gemeenteraad zetel. Ik wil dus het plaatselijke oppositiedebat, dat door een zekere machteloosheid wordt geïnspireerd, niet rekken. We kunnen toch enkele interessante elementen uit deze discussie onthouden.

Ten eerste : ik heb wat moeite met wat hier wordt gezegd. Steeds wanneer in de commissie over de vrije keuze van onderwijs wordt gepraat, gebeurt dit. Ik herinner mij bijvoorbeeld het debat over het gemengd onderwijs. Vanuit een bepaalde hoek werd dan gezegd dat men de vrije keuze niet mag afmeten aan een school, maar aan een bepaald ideologisch project. Als men dat project in een bepaalde school kan vinden, dan mag een andere school

Sannen

het kind weigeren. Dat is dus een erg specifieke interpretatie van de vrije schoolkeuze.

Vandaag wordt die vrije keuze echter verbonden aan de school en aan de organisator van die school, en minder aan het aangeboden pedagogisch project. De vraag is dus gesteld of de vrije keuze van de ouders echt wordt geschaad. Wordt aan de mis-sie die deze school voor zichzelf heeft uitgetekend een wijziging aangebracht? Daarover moet toch eens duidelijkheid worden geschapen. De notie van vrije keuze wordt immers vanuit verschillende invalshoeken benaderd, naargelang het de spreker goed uitkomt.

Minister Luc Van den Bossche : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft natuurlijk gelijk. Ik weet niet hoeveel personeelsleden hierbij zijn betrokken.

Laten we veronderstellen dat het er 50 zijn. Stel dat 45 personeelsleden beslissen om de overstap niet te wagen. Juridisch-technisch moet de nieuwe inrichtende macht dan het schoolreglement naleven. Ik wil best aanvaarden dat in dit concrete geval de pedagogische opvattingen van Tongeren en de ARGO niet veel van elkaar verschillen. Maar we moeten daarin eerlijk zijn : er zouden zich in dat verband wel eens problemen kunnen voordoen.

Ik geef nog een ander voorbeeld. Het betreft een school die zich in de gemeente altijd heeft geprofileerd als een confessionele, officieel gesubsidieerde school. De gemeentelijke coalitie wijzigt, en die gewijzigde coalitie draagt de school over aan de ARGO. Als de gemeenteraad dat zo beslist, dan is daarover geen discussie meer mogelijk.

Wel, ik kan de redenering van mevrouw Van Cleuvenbergen wel volgen. De grond van de zaak is eigenlijk een fout in de reglementering, maar ik kan niet verbieden dat men de reglementen uitvoert. Als men die overdracht dan midden in het schooljaar doet, dan kan ik mij indenken dat een aantal ouders inderdaad met een probleem van keuzevrijheid worden geconfronteerd. Dat is wellicht niet in het Tongerse geval zo, maar in theorie is dat dus wel mogelijk. Er kan zich daar dus inderdaad een probleem voordoen.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, ik ontken dat ook niet. Ik onderschrijf zelfs die redenering, want ik heb daarstraks gezegd dat een pedagogisch project ook niet van de school zelf kan worden losgekoppeld. Men mag dus niet zeg-

gen : omdat men katholiek, confessioneel onderwijs in school A kan volgen, mag school B, die eveneens katholiek, confessioneel onderwijs aanbiedt u weigeren.

Daar gebeurt die ontkoppeling wel. In dat debat heb ik toen aangevoerd dat een school een eigen identiteit en een eigen pedagogische uitstraling heeft. Dat moet men blijven erkennen. Ik veronderstel dat de gemeenteschool in Tongeren inderdaad eveneens een eigen identiteit heeft.

Mijnheer de minister, ik vind dat mevrouw Van Cleuvenbergen terecht wijst op de datum wanneer dat mogelijk is en ik weet dat u dit onderschrijft. Ik ben dan ook een beetje verrast dat u zegt dat er gepoogd is het vacuüm statutair op te lossen door de regelgeving omtrent de terbeschikkingstelling te wijzigen. Ik vrees dat we dergelijke gevallen nog meer gaan krijgen, zeker bij basisscholen die overstappen. Zou het in de toekomst dan niet wenselijk zijn om een regeling uit te werken waarbij dergelijke verkopen van de ene school naar een ander net enkel op één vaste datum zouden kunnen doorgaan, namelijk op één september? Een decretale regeling in die zin zou wenselijker zijn dan de regeling die nu voor het personeel is uitgewerkt.

Minister Luc Van den Bossche : Over de grond van de zaak geef ik u gelijk. Het probleem dat zich stelt, zullen we bij het onderwijsdecreet 8 kunnen bespreken, er hoeft maar één amendement te worden neergelegd. Vandaag moeten we kiezen of we het personeel, die vijf personen, slachtoffer laten worden van een fout, om het zo te noemen, van de regelgeving. Dat vind ik ook niet meer redelijk.

Op dit moment moeten we het personeel in elk geval vrijwaren van de nadelige gevolgen – hoe klein ook – van een omissie van de wetgever. Ten gronde zou het goed zijn dat de wetgever de vaste datum van één september zou vastleggen. Daarin volg ik mevrouw Van Cleuvenbergen helemaal.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik wil erop aandringen dat dit via onderwijsdecreet 8 in de toekomst zo wordt uitgevoerd. Ik ga er volledig mee akkoord dat die vijf personeelsleden alle kansen krijgen.

Ik blijf er echter bij dat alle personeelsleden objectiever hadden kunnen kiezen, als de regelgeving efficiënter was geweest. Nu hebben sommigen allicht het veilige voor het onveilige gekozen.

Van Cleuvenbergen

Eigenlijk hebben ze zo niet de keuze durven maken om bij het gemeentelijk net te blijven. Mijnheer de minister, ten gronde is de vrijheid van school, ouders en kinderen mijns inziens niet gerespecteerd. Het zou goed zijn om daarvoor een procedure af te spreken.

Deze vraag vervalt echter als u zegt dat het altijd op één september dient te gebeuren. Het is eigenlijk gek dat er geen bepaalde minimumafspraken zijn voor de ouders. U kan er wel van uitgaan dat de ouders op de hoogte zijn. Ik vind het niet goed dat de ouders via de pers dienen op de hoogte te worden gesteld, want de berichtgeving is altijd een beetje gekleurd. U weet, ik ben ook betrokken partij. Ouders en leerkrachten hadden eerlijke informatie moeten krijgen vanuit de gemeente. Dat is belangrijk. Informatie kwam er enkel vanuit de ARGO die altijd met de noodzakelijke argwaan bekeken werd, omdat de leerkrachten tot op de dag van vandaag nog altijd tot het gemeentelijk onderwijs behoren. Dit vind ik een zwak punt in dit hele dossier.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Peter Vanvelthoven tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over het studieniveau van Limburgse studenten

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Vanvelthoven tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over het studieniveau van de Limburgse studenten.

De heer Vanvelthoven heeft het woord.

De heer Peter Vanvelthoven : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik stap over van het Tongerse probleem naar een globaal Limburgs probleem. In het Toekomstcontract van 1987 waar naar inzake werkgelegenheid al vaak is verwezen, is ook een en ander opgenomen over de scholarisatiegraad van de Limburgse bevolking. In de pers verschenen onlangs een aantal alarmerende berichten over de studieresultaten van Limburgse studenten en over de participatiegraad van Limburgse

studenten aan de universiteiten. Deze berichten maken duidelijk dat de doelstellingen van dit Toekomstcontract niet zullen worden gerealiseerd tegen april van dit jaar.

Ik wil drie elementen aangeven die dat onderbouwen. Ten eerste wens ik te verwijzen naar de jongste volkstelling van 1991. Daaruit blijkt dat het aandeel van de hoger gediplomeerden in de totale werkende bevolking in Limburg 21,5 percent bedroeg tegen 23,1 percent in Vlaanderen. Dat is 1,5 percent minder dan het gemiddelde. Het aantal universitaire lag in Limburg met 5,9 percent ook beneden het Vlaams gemiddelde van 7,8 percent en nog meer onder het nationaal gemiddelde van 8,3 percent.

Ten tweede haal ik de participatiegraad aan, dat is het aantal studenten aan universitaire instellingen ten opzichte van het totale aantal inwoners van 18 tot 24 jaar. In de periode 1987-1994, de periode van het Toekomstcontract, is de participatiegraad van Limburgse studenten weliswaar toegenomen, maar de achterstand op de rest van Vlaanderen is eveneens toegenomen. In de periode 1987-1994 steeg de participatiegraad in Limburg van 7 percent naar 8,6 percent, in Vlaanderen steeg die van 8,4 naar 10,7 percent. De achterstand van 1,4 percent in 1987 is gestegen tot 2,1 percent in 1994. Bij de studenten in het hoger onderwijs van het korte en lange type is die achterstand zelfs nog groter.

Ten derde liggen ook de resultaten die de Limburgse studenten aan de universiteit behalen, beneden het Vlaamse gemiddelde. Van de Limburgse studenten die zich in de periode tussen 1976 en 1985 hadden ingeschreven aan de KUL, zou namelijk slechts 48 percent zijn diploma hebben behaald. Dat is opvallend slechter dan bij studenten uit andere provincies.

Met het oog op de nakende hervormingen in het secundair onderwijs, lijkt een onderzoek naar de oorzaken van die slechte resultaten en lage participatiegraad van de Limburgers aan het hoger onderwijs me op zijn plaats. Ik vernam dan ook graag van de minister of deze cijfers hem bekend zijn. Werd er reeds onderzoek gevoerd naar de oorzaken van die toch reeds jaren aanhoudende, zelfs nog toenemende achterstand? Bent u van plan maatregelen te nemen om die achterstand toch enigszins te verminderen, en ze in de toekomst ooit weg te werken?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, deze vraagstelling lijkt me duidelijk. Toch wil ik aangeven dat ik twee elementen die hier met elkaar worden verbonden, niet wens te verbinden. Het aantal tewerkgestelde hooggeschoolden moet sowieso niet in relatie worden gebracht met de participatie aan het hoger onderwijs. Natuurlijk bestaat er een zeker verband, maar de relatie met de aard van het werk dat wordt aangeboden in een bepaalde streek lijkt me sterker. Zo is bijvoorbeeld de dienstensector – of ook de tertiaire sector – in Limburg duidelijk veel minder sterk uitgebouwd dan in andere provincies. Dat vooral heeft een weerslag op het tewerkstellingsaanbod en de relatie tussen het aanbod en het diploma.

Voor het overige heeft de heer Vanvelthoven duidelijk op een probleem gewezen. Het is belangrijk dat we helderheid krijgen omtrent de oplossing ervan. We kunnen natuurlijk voor de vuist weg een aantal elementen aangeven die zeker voor een deel de lagere participatie en de lagere slaagkansen verklaren. Een aantal factoren zijn niet eigen aan Limburg, maar wel aan een bepaalde sociaal-economische samenstelling. Ze manifesteren zich sterker in Limburg omdat de sociaal-economische groep in kwestie daar sterker is vertegenwoordigd.

Ik weet niet of het mogelijk is, maar een wetenschappelijke studie over een bepaalde regionale – in dit geval zelfs een provinciale – sfeer en mentaliteit zou interessant zijn. Daar men cultuur niet kan verenigen, wil ik in dat verband niet over cultuur spreken, maar zouden bepaalde culturele elementen mee de slaagkansen en de participatie bepalen.

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, net als de heer Vanvelthoven werd ik via de pers van de betreffende cijfers op de hoogte gebracht. Formeel zijn die cijfers inzake het studierendement van Limburgse studenten aan de universiteit, die u alarmerend noemt, qua relevantie in elke geval beperkt tot resultaten aan de KUL. Voor diezelfde periode 1976-1985 zijn me geen andere cijfers bekend. Overigens werden die cijfers door de KUL zelf berekend en opgesteld, zodat ik ze niet op hun wetenschappelijkheid kan controleren. Ik kan ze slechts constateren. Uit andere beschrijvende analyses van de participatie van Limburgse studenten blijkt echter dat de participatiegraad lager ligt dan bij studenten uit andere provincies. Wat dat betreft, hebt u dus gelijk.

De vraag naar de oorzaken is uitermate complex. Noch ik noch de administratie hebben weet van verantwoorde onderzoeken naar de determinanten van deze verschillen. De beschrijvende cijfers van bijvoorbeeld de VLIR bieden op geen enkel ogenblik een verklaring voor de verschillen in deelname. Trouwens, een dergelijke verklaring vergt een grondig wetenschappelijk-statistisch onderzoek naar determinanten : sociologische, sociaal-economische – onder meer werkloosheid – en wellicht ook andere. Overigens is het tot op heden nog onduidelijk of de allochtonen mee zijn berekend bij het bepalen van de omvang van de leeftijdscorten. Niemand kan me daarop antwoorden. Zoiets kan nochtans al een deel van het verschil veroorzaken.

Ook dienen de cijfers over de universitaire participatie in feite te worden vergeleken met de participatiegraad in hogeschoolonderwijs, zeker binnen onze huidige visie op onderwijs. We zouden dus over een veel vollediger waaier van cijfers moeten beschikken om met definitieve zekerheid het bestaan, de grootte en de situering van een achterstand te kennen. En dan weten we nog niets over oorzaken. Zolang we daar niet zeker van zijn en een effectief zicht hebben op het fenomeen, kunnen we moeilijk maatregelen nemen om die achterstand weg te werken.

Wat zijn de oorzaken ? Daar ik niet over de cijfers beschik, weet ik het niet met zekerheid, maar het zou kunnen dat, naarmate in sommige milieus de horizon qua onderwijs ontbreekt, men onafhankelijk van het sociaal-economische niveau van welstand zijn kinderen veel gemakkelijker naar een hogeschool dan naar de universiteit zendt. Een dergelijk geval bestond in andere provincies. Ook het inschatten van de afstand kan een rol spelen, net als het sociologische aspect. Neem nu West-Vlaanderen : in Brugge zal men voor zijn onderwijs eerder Gent verkiezen. In Kortrijk kiest men eerder voor Gent dan voor Brugge. Een bipolaire West-Vlaamse hogeschool, zoals de Autonome Hogeschool Brugge-Kortrijk, kent nauwelijks uitwisseling van studenten tussen Brugge en Kortrijk. Dat is op vele manieren te verklaren. Eén verklaring hangt samen met de vervoersmogelijkheden. Naar aanleiding van het hogeschooldecreet hebben we dat ooit eens onderzocht.

Het is veel moeilijker om met het openbaar vervoer van Kortrijk naar Brugge te gaan, en omgekeerd, dan van die twee steden naar Gent en omgekeerd. Dit zit allemaal vrij complex in mekaar. Vooraleer we daar echt zicht op krijgen, zouden we veel meer cijfers moeten hebben. We

Van den Bossche

zouden daarvoor ook over een longitudinaal onderzoek moeten beschikken om na te gaan of er een evolutie zichtbaar is, bijvoorbeeld van 1985 tot 1995. Het is immers gevaarlijk om eerst de oorzaken en vervolgens ook het beleid met de natte vinger te bepalen.

De voorzitter : De heer Vanvelthoven heeft het woord.

De heer Peter Vanvelthoven : De minister merkt terecht op dat het een zeer complex probleem is en dat het weinige onderzoek dat we vandaag in die materie bezitten, weinig inzicht geeft. In ieder geval zijn er een aantal cijfers bekend. Ik heb ze geciteerd. De vraag is nu wie dat onderzoek zal verrichten. Is dat een taak van de overheid? Moeten we rekenen op andere initiatieven? Mijnheer de minister, het klopt dat we pas maatregelen kunnen nemen als we meer inzicht krijgen in de problematiek. Maar hoe gaan we dat inzicht verwerken?

Minister Luc Van den Bossche : Er zijn vele denkkaders mogelijk. Men zou het met de conventiekredieten kunnen onderzoeken. Dat is maar een suggestie. Er wordt al eens minder rendabel gebruik gemaakt van die kredieten. Mijns inziens is dit een typisch voorbeeld van een mogelijk onderzoek met die kredieten dat algemene rendabiliteit heeft.

Een andere mogelijkheid is een onderzoeksproject in het kader van het wetenschappelijk onderzoek op ministerieel initiatief. Het zal allicht een longitudinaal onderzoek vergen, maar zo zijn er al meer gefinancierd. Ik ken een onderzoek dat nu acht à negen jaar loopt, juist omdat het van bij het begin longitudinaal was opgevat en jaar na jaar is gesubsidieerd.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de minister, ik dring erop aan om hier wetenschappelijk onderzoek aan te wijden. De toestand is op tien jaar niet ten goede veranderd in vergelijking met de rest van Vlaanderen. Het tegendeel is eerder waar. Daar moeten dieperliggende redenen voor bestaan. Er is genoeg geld beschikbaar voor wetenschappelijk onderzoek. Het kan uit verschillende kanalen komen, ik wil me hier niet uitspreken over welke het precies gaat.

Anderzijds heeft het probleem ook te maken met een gebrek aan tewerkstellingskansen voor hogergeschoolden in Limburg. We hebben geen voorbeeldfuncties. Onze gediplomeerde jongeren zijn bijna verplicht om buiten Limburg te gaan wonen. Men vindt momenteel als hogergeschoolde ofwel werk rond Antwerpen, ofwel rond Leuven, ofwel rond Brussel. In theorie kan men best in Limburg, in het midden van het groen, blijven wonen, maar in de praktijk is er geen degelijke verbinding. Alles hangt altijd samen. Vaak worden we op alle mogelijke vlakken benadeeld op basis van onze slechte verbindingen met de buitenwereld. We hebben wel telefoon, maar via de telefoon doen we nog altijd niet aan onderwijs.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Ik wil de discussie over middelen of over wie het onderzoek moet uitvoeren, niet aankaarten. Het zou interessant zijn als de overheid zicht kreeg op de schoolkeuze en op de participatie aan bepaalde studierichtingen in het secundair onderwijs. Dat geldt ook voor de schoolkeuze en de keuze voor een bepaald studieniveau in het hoger onderwijs. Welke elementen spelen daarin een rol, wat is de participatie, wat zijn de mogelijke slaagkansen, enzovoort.

Het zou een algemene Vlaamse studie kunnen worden, met aandacht voor verschillende delen van Vlaanderen en met Limburg als interessant onderdeel. Men stelt bijvoorbeeld dat arbeiderskinderen eerder kiezen voor het HOBU dan voor het universitair onderwijs. Daarover zijn cijfers beschikbaar. Een van de redenen kan zijn : de grotere zekerheid op slagen, die het economische risico verlaagt. Zo worden allerlei verklaringen aangehaald, maar een diepgaand onderzoek is de voorbije jaren niet meer verricht. Voor een onderwijsbeleid zou zo iets wel nuttig kunnen zijn.

Minister Luc Van den Bossche : Ik vind het gevaarlijk om zo een onderzoek over heel Vlaanderen te laten plaatsvinden, vermits de uitgangspunten sociaal-economisch, sociologisch en vervoerstechnisch erg verschillen. Men moet opletten dat men nog echt conclusies kan trekken als men heel Vlaanderen bij zo een onderzoek betreft.

De heer Ludo Sannen : Het is nuttig dat in dat onderzoek vergelijkingen met bepaalde gebieden worden gemaakt.

Minister Luc Van den Bossche : Natuurlijk, naarmate men zicht krijgt op meer delen van het grondgebied, is het makkelijker om een bijkomende ver-

Van den Bossche

gelijking te maken. Neem bijvoorbeeld de stelling dat de lagere sociale milieus gemakkelijker HOBU dan universiteit kiezen. Die stelling berust op waarheid, en wordt door een constante aange-toond. Dit betekent dat wat ik in de jaren 1967 en 1968 heb laten goedkeuren door het congres van VVS, Vereniging van Vlaamse Studenten, juist was. Er waren twee elementen : een financiële en een horizontdrempel. De horizontdrempel was mis-schien belangrijker dan de financiële. Sinds 1970 is de participatiegraad van kinderen uit lagere sociale milieus aan het universitair onderwijs, niet geste-gen. Dit bewijst dat de horizont in heel die periode heel weinig is gewijzigd. Dat is een markant gege-ven, zeker op een moment dat het steeds belangrij-ker wordt om de juiste instelling te kiezen. In de toekomst zal men vragen welk diploma men heeft, en vanwaar het komt.

Binnen de universiteit zelf is er een soort constante in sociale populatie. Rechten blijft de faculteit met de eigenaardigste sociale populatie : het aandeel van kinderen uit lagere sociale milieus is er het kleinst.

Anderzijds is de richting burgerlijk ingenieur, met haar ingangsexamen, het meest gedemocratiseerd universitair onderwijs, ook al is dit zeker niet de gemakkelijkste richting.

Momenteel wordt er een begin gemaakt met onderzoek naar de invloed van de secundaire-schoolkeuze. Uit de huidige resultaten kan men afleiden dat de grotere keuze aan studierichtingen in het secundair onderwijs de situatie voor de lage-re sociale klassen sterk bemoeilijkt. Vroeger waren deze lagere sociale klassen sterk ondervertegen-woordigd in de Latijn-Griekse afdeling ; in de Latijn-Wiskunde was er echter wel een opvallend hogere vertegenwoordiging.

In de lagere sociale klassen kiest men bij de studie-keuze uiteraard veel meer in functie van de latere tewerkstelling. Men is veel meer bekommerd om de sociaal-economische gevolgen van de studiekeu-ze dan in de hogere sociale klassen. Daar hecht men vooral belang aan een degelijke algemene vorming.

Tijdens de laatste 20 à 25 jaar is dit beeld weinig veranderd. Ondanks de verhoging van de gemid-delde welvaart is dit zeer stabiel gebleven. Er zul-len ongetwijfeld nog steeds financiële drempels bestaan, maar deze zullen toch veel minder belang-rijk zijn dan de horizontdiscussie. In verband daar-

mee moeten we dan weer rekening houden met het sociologische fenomeen van het mobiliteitsinzicht. Dit is gekoppeld aan het fenomeen van aanbod. Als er een groot aanbod komt van mobiliteitsmo-gelijkheden zal het sociologisch inzicht in dezelfde zin evolueren.

Laten we eens kijken naar de evolutie van de stu-dentenpopulatie gedurende de voorbije zeven à acht jaar. Met uitzondering van Gent is er een stag-natie. Vroeger was deze situatie omgekeerd : Gent stagneerde terwijl alle andere universiteiten groei-den. Waarom is deze situatie omgeslagen ? Dit heeft hoogstwaarschijnlijk te maken met het feit dat men nu veel minder kiest op basis van de aard van de universiteit, dus het net waartoe een bepaal-de universiteit behoort – ook al weet ik dat het begrip net niet echt meer van toepassing is op uni-versiteiten. Steeds meer studenten uit de provincies Oost- en West-Vlaanderen kiezen voor Gent. Men kiest nu voor de dichtstbijgelegen universiteit. Dat is waarschijnlijk de hoofdoorzaak van deze omke-ring.

Voor de provincie Limburg krijgen we een zeer verspreid beeld. Een groot deel van de Limburgse studenten studeert uiteraard in Limburg zelf. Voor het overige zijn ze terug te vinden in Leuven, Ant-werpen en Gent.

Mevrouw Nelly Maes : En ook in Brussel.

Minister Luc Van den Bossche : Inderdaad, ook in Brussel vinden we een groot gedeelte van de Lim-burgse studenten. Ze zitten dus verspreid over het gehele land. Wat is hiervan de oorzaak ?

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de voorzitter, de minister heeft ondertussen al een aantal belangrij-ke uitspraken gedaan. Ik sluit me aan bij de bekommernis van de collega's. Toch ben ik ver-baasd dat de universiteiten in deze materie zo wei-nig gezamenlijk onderzoek lijken te verrichten. Juist voor hen zou een onderlinge vergelijking toch zeer interessant zijn.

In dit verband moeten we niet alleen de provincia-le verhoudingen bekijken. Ik herinner me nog de tijd dat het Land van Waas een echt eiland vormde. Tijdens de eerste jaren na de oorlog kon de brug in Temse niet worden gebruikt. Men kon dus zelfs niet met de trein de Schelde oversteken om naar Antwerpen te gaan. Men moest toen te voet door een tunnel lopen. In die periode had het Land van Waas het laagste aantal studenten van het hele

Maes

land. Subgehelen van een provincie vormen dus ook belangrijke onderzoeksgebieden. U wijst terecht op de mobiliteit, mijnheer de minister. Dit is natuurlijk een relatief en ook subjectief gegeven.

Ik ga volledig akkoord met uw standpunt inzake de horizont. Tegenwoordig kan die ongetwijfeld een supplementaire negatieve rol spelen. Vroeger hadden veel arbeidersgezinnen de reflex om hun kinderen verder te laten studeren, zodat ze het beter zouden hebben dan hun ouders. Deze zekerheid bestaat nu niet meer. Uiteraard is een hogere scholing nog steeds beter dan een lagere. Toch zal de grotere onzekerheid veel mensen ertoe aanzetten andere, meer utilitaire mogelijkheden te kiezen, die sneller toegang geven tot het beroepsleven dan de universiteit. Ik zou het natuurlijk sterk betreuren als deze vooralsnog lichte trend zich verder zou doorzetten.

In verband met de studiekeuze zijn er, naast de sociale predestinatie, toch ook evoluties met een meer subjectief karakter. U hebt zelf al gezegd dat men nu niet meer gericht een katholieke of niet-katholieke universiteit kiest. Nu kiest men meer in functie van de vorming die een bepaalde universiteit aanbiedt. Dit is een zeer subjectieve en individueel bepaalde keuze.

De voorzitter : Vooral voor West- en Oost-Vlaanderen speelt ook de afstand ongetwijfeld een zeer belangrijke rol.

Mevrouw Nelly Maes : Vroeger was het wel zo dat veel West-Vlaamse studenten in Leuven terecht kwamen door het specifieke karakter van de Leuvense universiteit. Ze spoorden Gent toen vrolijk voorbij.

De voorzitter : Het aspect afstand is nu inderdaad veel belangrijker dan het aspect ideologie.

Mevrouw Nelly Maes : Die subjectieve behoefte aan vorming zal waarschijnlijk wel de spreiding van de keuze in positieve zin beïnvloeden. Hoe die verschillende tendensen zich verder zullen ontwikkelen, blijft vooralsnog onduidelijk. De universiteiten moeten zich daarover dringend bezinnen opdat ze de universiteit van de toekomst zouden kunnen voorbereiden. Mijnheer de minister, kan dit eventueel niet in de VLIR worden besproken ?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Ik wil eerst even inspelen op het laatste punt. Mevrouw Maes verwijst naar het subjectieve aspect. Dat is een interessant nieuw gegeven, meer nog dan de afstand, want de mobiliteit wordt groter.

Ik ben verrast door het feit dat vier, vijf jongeren uit mijn vriendenkring die in het katholiek secundair onderwijs school hebben gelopen, plotseling Gent kiezen voor hun hogere studies. Wat speelt mee in hun keuze ? Ik denk niet dat het gaat om het karakter van de universiteit in de oude terminologie, maar wel over een subjectief aanvoelen van de vormingssfeer. Ik vermoed dat dit element in het voordeel van Gent speelt.

Mevrouw Nelly Maes : Het is ook een leukere stad, en niet alleen omdat de minister daar woont.

De heer Ludo Sannen : Ik zal me daarover niet uitspreken.

De voorzitter : Geef toe dat het een belangrijk element is.

Minister Luc Van den Bossche : Ik heb indertijd de uitgaanssector mee op poten gezet.

De heer Ludo Sannen : Ik vind het een merkwaardige vaststelling dat mensen van de Maaskant naar Gent gaan en daarbij Leuven en Antwerpen overslaan.

Minister Luc Van den Bossche : Vergeet ook niet de gulhartigheid van de Gentenaars. We hebben trouwens ook het Waasland gedeblokkeerd met een voorbeeldproject : we hebben de heer Willockx opgeleid. (*Gelach*)

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, wat uw horizonten betreft, heb ik ook het gevoel dat in het begin van de jaren zeventig procentueel – rekening houdend met de participatie in het algemeen – meer arbeiderskinderen deelnamen aan het universitair onderwijs dan de dag van vandaag. Toen was het element dat mevrouw Maes naar voren bracht, veel sterker aanwezig : we wilden een offer brengen opdat onze kinderen een goed diploma zouden behalen. Men wist ook dat dit diploma zich vertaalde in een sociaal-economische verbetering. Dat is dus niet meer het geval.

Ik ben, vanuit contacten, verrast door het feit dat bepaalde mensen geen universitair onderwijs kiezen, terwijl dit voor mij vanzelfsprekend is en mijn vrienden twintig jaar geleden na het secundair onderwijs allemaal universitair onderwijs kozen.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Naar mijn aanvoelen namen in de jaren zeventig veel mensen bewust deel aan het onderwijs. Er waren ook extra stimulansen, want vanuit de arbeidersbewegingen werd er heel wat aandacht aan besteed. Het thema kwam aan bod op verschillende avonden in vormingsinstellingen. Ik denk hier onder andere aan het sociaal-culturele leven. Het werd in die periode enorm gestimuleerd.

Nu zien we objectief een terugval van dit sociaal-culturele leven, en dit leidt ertoe dat de onderlinge stimulans wegvalt.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Ludo Sannen tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de non-discriminatie bij de toelating tot scholen en de overeenkomsten die hiervoor in talrijke gemeenten werden gesloten

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Sannen tot de heer Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de non-discriminatie bij de toelating tot scholen en de overeenkomsten die hiervoor in talrijke gemeenten werden gesloten.

De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik zal proberen rekening te houden met het vorige debat. Ik zal wat korter zijn, ook al gaat het om een interpellatie.

Het non-discriminatieverdrag heeft de laatste maanden nogal wat ophef gemaakt, zeker in de pers. Het is een initiatief dat ontstaan is door een vaststelling in de commissie onderwijs en migranten van de VLOR. Men erkende de nood om wat te doen aan de overgrote aanwezigheid van migrantenkinderen in bepaalde scholen en het gebrek daaraan in andere. De gevolgen daarvan waren in een bepaalde school duidelijk merkbaar.

Het VCIM, Vlaams Centrum voor de Integratie van Migrantenvolken, heeft in 1993 een soort non-discriminatiemanifest opgesteld. Dat bestond uit een non-discriminatiepact en -code. Ik zou graag uiteenzetten wat dat precies is, maar aangezien we daarnet teveel tijd hebben besteed aan de andere interpellaties, zal ik dat overslaan. De doelstelling was duidelijk. Men wou tot een verdrag komen over de netten heen. Op 15 juli 1993 is de gemeenschappelijke verklaring inzake het non-discriminatiebeleid in het onderwijs tot stand gekomen met de duidelijke doelstelling tot meer evenredigheid van aanwezigheid van doelgroepleerlingen in scholen in de gemeenten met veel migranten te komen. Deze verklaring is tot stand gekomen over de onderwijsnetten heen en in samenwerking met de Vlaamse minister van Onderwijs, de grote vakbonden en de ouderverenigingen.

Men wou die spreiding realiseren door te wijzen op het toelatingsbeleid, de vrije keuze van de ouders. Dat wil zeggen dat alle ouders vrij een school kunnen kiezen en dat scholen zeker geen migrantenkinderen kunnen weigeren. Men wou ook dat de leerlingen meer gespreid zouden worden om zo percentages in bepaalde scholen terug te dringen.

Er werd netoverschrijdend overleg gepleegd en de minimumperiode bij een dergelijk contract bedroeg minimaal vijf jaar. Meestal was er een beneden- en een bovengrens. Een benedengrens duidt op het percentage doelgroepleerlingen dat de school binnen een periode van vijf jaar diende te bereiken. De bovengrens is de grens van het percentage doelgroepleerlingen dat men maximaal zou mogen hebben vooraleer men naar doorverwijzing of oriëntering kan overgaan.

Laat het duidelijk zijn dat dit non-discriminatiebeleid een vrijwillige overeenkomst is tussen de koepels van het vrij katholiek onderwijs, het officieel gesubsidieerd onderwijs en de ARGO. De overheid maakte enkele maatregelen op zoals extra lestijden. Het waren bewarende maatregelen voor scholen die met een hoog percentage aan doelgroepleerlingen zitten.

Men moest dan ook aan een aantal voorwaarden voldoen. Deze voorwaarden hebben te maken met de afsluiting van dat toelatingsbeleid. Een goedgekeurd toepassings- en actieplan moest ter beschikking worden gesteld. Dat liet de overheid toe om zicht te krijgen op de mogelijke evolutie in de scholen, wat de scholen zelf wilden doen en wat de consequenties daarvan waren. Op die manier kon de overheid ook beter haar inspanning operationeel analyseren.

Sannen

Deze gemeentelijke overeenkomsten kregen een eenmalige toelage van de VLOR en vanuit de VLOR werd ook een soort beoordelings- en bemiddelingscommissie opgesteld om dit non-discriminatiebeleid te sturen. Er werden ook sancties voorzien. Wanneer men aftrad werden de werkmiddelen beperkt tot 50 percent bij niet-naleving ervan, en zelfs tot 100 percent in andere gevallen.

Vanaf 1993-1994 is men gestart. Houthalen, Helchteren, Sint-Niklaas, Mechelen en Willebroek waren proefprojecten in dat schooljaar. Het volgende schooljaar volgden nog eens elf gemeenten bij de aansluiting. Later sloten ook secundaire scholen zich aan.

Nu zitten we al geruime tijd in schooljaar 1996-1997. We kunnen al een aantal zaken vaststellen. Bij het opzetten van deze proefprojecten, buiten de inrichtende machten, werd zo goed als niemand betrokken. In heel wat projecten zijn noch directie en leerkrachten, noch PMS-centra, noch ouderverenigingen, noch de plaatselijke vakbonden betrokken. Zelfs de migrantenverenigingen of integratiecentra zijn niet betrokken.

Als men dergelijk non-discriminatiebeleid op gang wil brengen kan het toch niet anders dan dat de uitvoerders van bij het begin van het proces betrokken zijn zodat ze ook op een actieve manier naar een realisatie streven.

In de overeenkomsten is er sprake van een beneden- en een bovengrens. Ik heb al aangegeven waar die voor dienden. Sommige scholen gebruiken de bovengrens als een absolute stop. Ze weigeren nog leerlingen uit de migratie in te schrijven. Scholen die met een hoger percentage zitten gebruiken dit om nieuwe inschrijvingen van migranten te weigeren. Het is een onterecht gebruik van een term als bovengrens. De bovengrens is een richtcijfer dat scholen zouden hanteren om op een actieve manier een gesprek te voeren met leerlingen en hun ouders om ze te heroriënteren. De term kan toch niet worden gebruikt om bepaalde leerlingen te weigeren.

Witte scholen blijken echter nauwelijks hun verantwoordelijkheid op te nemen om migrantenkinderen in te schrijven. Er is in elk geval weinig verandering. Als er al sprake is van spreiding, slaat die vooral op migrantenkinderen, wat in oorsprong niet de bedoeling was. Ik kan me voorstellen dat het beleid de spreiding moeilijk kan afdwingen.

Zou het ook niet wenselijk zijn dat directies, wanneer ze leerlingen proberen te heroriënteren, een concreet initiatief nemen om te zorgen dat de doelgroep leerlingen in een andere school terecht kunnen?

Ik wil het niet hebben over andere fundamentele discussies die bijvoorbeeld het VCIM aanreikt. Ze stellen dat deze regeling een vorm van racisme is, omdat ze vertrekt van de idee dat een school met een meerderheid aan migrantenkinderen sowieso aan kwaliteit inboet. Ik vind die stelling te ver gaand. We kunnen zo'n situatie net zo goed positief invullen. We willen de integratie toch bevorderen?

Het VCIM maakt echter wel een terechte randbemerking. Als we dit spreidingsbeleid verder zetten in het basisonderwijs, brengt dat sociaal-economische neveneffecten mee die we onderschatten. Bij het decreet op het basisonderwijs hebben we gezegd dat een basisschool direct moet aansluiten bij de leefomgeving van het kind. Dit spreidingsplan stapt daar gedeeltelijk van af, en dat heeft misschien een negatief effect. Ik beoordeel het spreidingsbeleid positief, maar de effecten zijn niet precies wat ik wens.

Vandaar mijn vragen: is de minister op de hoogte van de concrete situaties en vertalingen van de contracten en van de problemen die zich in de praktijk voordoen? Overweegt de minister maatregelen die ertoe leiden dat de betrokkenen in de toekomst daadwerkelijk betrokken worden bij dergelijke overeenkomsten? Onderzoekt de minister de mogelijkheid om het vrijblijvend karakter van de niet-discriminatieovereenkomsten meer verplichtend te maken? Ik besef dat dit niet overal mogelijk is en dat dit binnen de Grondwet moet blijven. Dat is een delicate aangelegenheid. Overweegt de minister om dit non-discriminatiebeleid op korte termijn te evalueren? Het is niet omdat ik achter dit beleid sta, dat het sowieso moet worden verdergezet. Witte scholen zijn niet per definitie minderwaardige scholen.

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, ik sluit me grotendeels aan bij het betoog van de heer Sannen. Ik wil er een paar specifieke vragen aan toevoegen.

Uit mijn weliswaar beperkte ervaring, merk ik in het kader van deze overeenkomsten een groot verschil tussen de problematiek van het basisonderwijs en die van het secundair onderwijs. In het basisonderwijs heeft men grotendeels met de kin-

Maes

deren uit de buurt te maken. Hun woonsituatie bepaalt hun de schoolsituatie. Spreiding is daarvoor niet simpel. In het secundair onderwijs echter is de schoolkeuze veel ruimer omwille van de hogere mobiliteit van tieners.

Om tot spreiding te komen moeten we het basisonderwijs in kleinere scholen opdelen, het aanpassen aan de reële mobiliteit van kleuters en hun begeleiders – de moeders die hun kinderen te voet naar school brengen. Dat is een louter praktisch probleem, maar het heeft consequenties op de organisatie van subgroepen.

Vanuit de praktijk merk ik ook dat er scholen zijn die de overeenkomst wel tekenen, maar er zich in stilte niets van aan trekken. Ik ga niet zo ver als de heer Sannen die de zaak zelf in vraag stelde. Ik vind dat er wel positieve resultaten zijn en ik verkies in deze tijd en in deze omstandigheden in elk geval een vrijwillige overeenkomst waarbij men ernaar streeft om ze te verwezenlijken, zij het op lange termijn. Dan zou men wel streefdoelen moeten vastleggen en jaarlijks nagaan in hoeverre we in die richting zijn geëvolueerd.

De heer Ludo Sannen : Mevrouw Maes, ik stel het niet in vraag.

Mevrouw Nelly Maes : Ik dacht dat te hebben begrepen. Ik stel vast dat scholen zich onttrekken aan het overleg en dus stilletjes doorgaan met het voeren van een weigeringsbeleid. Ze expliciteren dat niet, maar ze blijven weg van het overleg. Ik vind dat daar wel een sanctie voor zou moeten komen. Als de inrichtende macht een non-discriminatieovereenkomst is aangegaan, moet ze haar scholen ook verplichten om op dat overleg daadwerkelijk aanwezig te zijn, hetzij via de inrichtende macht, hetzij via afgevaardigden. Ik wil er de nadruk op leggen dat het om scholen gaat, zelfs om verschillende vestigingsplaatsen van dezelfde school waar de ene de andere op dat vlak het leven zuur maakt. In de praktijk gaat het ver.

Ik zou specifiek de aandacht willen vragen voor de concentratie van migranten in bepaalde studierichtingen in het secundair onderwijs. Dit is vaak het gevolg van een verkeerde oriëntatie. Ik ben het dus eens met de heer Sannen dat er een grotere inspanning zou moeten worden geleverd om de horizons van de migrantenouders te verruimen zodat ze ook hun jongens gemakkelijker naar het algemeen secundair onderwijs sturen. Er is immers een trend bij jonge migranten om het algemeen secundair

onderwijs niet te kiezen, maar naar het beroepsonderwijs te gaan waarna men snel geld kan verdienen. Dat schijnt één van de argumenten te zijn omdat jongens nu eenmaal meer op straat leven dan meisjes. Op straat hebben ze geld nodig.

Bij migrantenmeisjes stellen we vast dat ze eigenlijk een hoger aspiratieniveau hebben, terwijl men het tegengestelde zou mogen verwachten. Meisjes hebben tijd om te studeren, ze mogen immers niet op straat komen. Dat is een praktische bemerking die te maken heeft met de culturele achtergrond. We moeten zelf niet te hoog van de toren blazen. Ik kom ook uit een tijd toen men dat onderscheid maakte. De ouders zeiden : onze Johan mag naar de universiteit en als ons Marieke al naar de normaalschool mag, is dat al goed. Jongens moesten voor de broodwinning zorgen en meisjes moesten dat toch maar voor een tijdje.

Er is bij ons dus veel veranderd. Dat is ook niet zo lang geleden. Ik ben dan ook optimistisch. Voor het op korte tijd verwezenlijken van grote stappen ben ik dat niet, maar ik ben ervan overtuigd dat het zal evolueren en dat men over een periode van twintig jaar een aanzienlijke afstand zal hebben afgelegd. Ik ben toch niet blind voor een aantal mankementen in de huidige regeling. In de praktijk kan men niet met een strikte drempel werken, want dan wordt het discriminerend. Dat is zeker zo als men de kinderen aan hun lot overlaat en de ouders zonder enige hulp naar elders verwijst. Wij hebben in Sint-Niklaas de afspraak gemaakt dat de school waar de ouders hun kinderen inschrijven ook verantwoordelijk blijft.

Ik meen dat de steun van het departement via zijn inspecteurs waardevol is. Ik zou echter ook willen dat er wat meer achter de veren wordt gezeten van de scholen die zich hebben verbonden tot bepaalde afspraken, maar die in de praktijk niet nakomen.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ik wil hierbij aansluiten om te benadrukken dat het belangrijk is dat we de doelstellingen nastreven.

Ik wil echter niet te pessimistisch zijn. Uw interpellatie was toch vrij pessimistisch. Ik plaats ook enkele vraagtekens bij een aantal van uw stellingen. Ik wil dan ook beklemtonen dat het feit dat er overleg kan zijn tussen de verschillende netten al een heel belangrijke stap is. Men kan zich afvragen of alle scholen een gelijkaardige inspanning leveren. Ik denk dat een historische achtergrond aan de basis daarvan ligt : bepaalde scholen stonden veel meer

Becq

open voor alle kinderen, ook arme. Ik denk dat we moeten toegeven dat katholieke scholen vroeger vaak elitairder georiënteerd waren en ook minder arme kinderen aantrokken. Dat speelt mijns inziens toch ook mee. Daar moeten we ook aandacht voor hebben.

In die zin ben ik geen voorstander van een wettelijke reglementering, maar veeleer van vrijwillige engagementen. Men houdt zo rekening met het spanningsveld tussen een spreidingsbeleid en een toelatingsbeleid waarbij het reëel is dat witte of grijze scholen vrezende zwarte scholen te worden.

Men zoekt dus eigenlijk een beetje naar een evenwicht tussen het spreiden en iedereen toelaten. Daarbij worden die grenzen vaak soepel gehanteerd. Die grenzen bestaan, maar men houdt toch rekening met de gezinssituatie, met broers en zussen, en dergelijke. Het is belangrijk dat men dus de klemtoon op die vrijwilligheid legt.

Een ander spanningsveld heeft misschien meer met de toestand in Brussel te maken. Daar heeft men het toch moeilijk met de eigenheid van de scholen, en ook met het toelatingsbeleid. In Brussel heeft men een aantal scholen die een Nederlandstalige identiteit willen ontwikkelen. Men weet echter dat daar vaak meer dan de helft – soms zelfs 70 procent – anderstaligen school lopen. Verder moet men daar ook nog een aantal doelgroepkinderen opvangen. Daar wordt dan de vraag gesteld hoe men de uitbouw van die Nederlandstalige eigenheid moet verzoenen met dit project. Parallel daarmee stelt zich voor een aantal scholen de kwestie hoe men een christelijke eigenheid kan verbinden met de openheid voor het multiculturele. Dat is toch wel een belangrijke zaak.

Daarom ben ik van oordeel dat men dat vrijwillig engagement moet blijven respecteren. Dat is immers een garantie voor de totstandkoming van een echt multiculturele samenleving, want op die manier creëert men de openheid bij leerkrachten en leerlingen. Op die manier gaat dat integrerend deel uitmaken van dat onderwijsbeleid.

Ik wil nog even ingaan op het punt van de consultatie van andere partners. De inrichtende machten blijven de verantwoordelijkheid dragen voor de schoolwerking. Het is weliswaar belangrijk dat men hierbij leerkrachten en ouders betreft. Maar dat betrekken bij is dus iets anders dan beslissen : dat mag niet impliceren dat men bijvoorbeeld vanuit de lokale integratiecentra mee de beslissingen zou

nemen. Deze nuancering moet mijns inziens voor ogen worden gehouden. Daarom pleit ik ook voor een externe evaluatie van die projecten. Men moet daarbij niet enkel rekening houden met de voorbeelden die in de pers aan bod komen, en die verhalen opleveren die niet altijd op voldoende feiten steunen.

Ik denk dat zo'n evaluatie vooral aandacht moet hebben voor de realisatie van doelstellingen, effecten en neveneffecten. Daarbij moet men oog hebben voor specifieke situaties zoals die in het Brussels onderwijs. Verder vind ik het belangrijk dat men de relatie met het onderwijsvoorrangsbeleid legt. Men moet nagaan welke ondersteuningswijzen in deze scholen bestaan, zoals het onderwijsvoorrangsbeleid, de extra lessen – ook voor anderstaligen -, enzovoorts. Misschien zijn dat wel belangrijkere stimuli om in concreto zo'n non-discriminatiebeleid gestalte te geven.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik heb in de eerste plaats een opmerking aan het adres van de heer Sannen. Ik heb uit zijn betoog begrepen dat Agalev dit non-discriminatiepact of -beleid onder dwang in alle scholen en alle studierichtingen wil doorvoeren.

De heer Sannen zou het zelfs toejuichen als er nog slechts een soort school overblijft : gemengde scholen met een eenheidstype, zonder enige godsdienstige visie. Hij zegt dus : weg met de keuzevrijheid, weg met het pluralisme !

De heer Sannen kleedt dat project wel iets anders in. Hij vraagt aan de minister om voor hem het vuile werk op te knappen, want hij vraagt de minister om overeenkomsten uit te werken die u omschrijft als overeenkomsten met een meer verplichtend karakter. Of dat zal lukken is nog een andere vraag.

Ik had mevrouw Maes willen vragen of ze een aantal vreemdelingen wil dwingen om zich tegen heug en meug in ASO-scholen in te schrijven. Wil ze deze scholen dwingen om hun normen te verlagen, zodat ze ook vreemde leerlingen uit het beroeps- en technisch onderwijs kan opvangen ?

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Onze fundamentele zorg gaat uit naar kwaliteitsverbetering. We zijn voorstanders van een grotere kansengelijkheid voor alle leerlingen. Dat is de kern van de zaak. We zijn dus voorstander van een kwaliteitsverbetering voor alle groepen waarvan we vinden dat ze minder kansen hebben. In die zin denk ik dat het zinvol is om een beleid van non-discriminatie te voeren.

Ik ben ook van oordeel dat het behalen van een diploma van secundair onderwijs een basisvoorwaarde is om in de toekomst nog in de samenleving te kunnen functioneren. Ik pleit er niet voor om de kwaliteit van het onderwijs te verminderen, maar ik pleit er wel voor dat we oog hebben voor deze doelstelling. Het is toch al te gek dat anno 1997 nog zoveel jongeren er niet in slagen om tot 18 jaar school te lopen en een einddiploma van secundair onderwijs te behalen. Dit geldt dus ook voor deze groep.

Een tweede belangrijke zaak is de volgende. We moeten de verschillende aanpak van een aantal regels bekijken. Ik meen dat wat dit betreft Limburg een voorsprong heeft. We hebben een traditie in het omgaan met deze doelgroep. Dit is traditioneel gegroeid en heeft zijn tijd gehad. Dit is een belangrijk element. We kunnen wel een non-discriminatiepact sluiten en dergelijke meer – sinds een aantal jaren is dat gangbaar – maar een mentaliteit verandert men echter niet op drie jaar, een mentaliteit kan enkel op langere termijn veranderen. We hebben het geluk dat we op dit vlak mijns inziens een vrij goede aanpak hebben gehad, en we plukken hiervan nog altijd de vruchten. Een aantal feiten bewijzen dit.

Voorts wil ik hier onderstrepen dat het belangrijk is dat alle actoren worden betrokken. Heel veel is de facto op directieniveau afgesloten. Leerkrachten moeten actief worden betrokken en gemotiveerd, ook leerkrachten van zogenaamde witte scholen. Wanneer ze ineens geconfronteerd worden met een doelgroep die ze niet kennen, verzetten ze zich en verstaan ze een aantal tekens niet. Mijns inziens moeten leerkrachten van de twee soorten scholen hierin een soort bijsturing krijgen.

Verder is het ook belangrijk de ouders te informeren. Dat is hier reeds aangehaald, en ik wil dit ondersteunen. Het is niet voldoende een regelgeving uit te werken die bij vele ouders van migranten trouwens ook negatieve vragen oproept. Ze begrijpen namelijk niet dat een kind niet meer naar de school kan gaan die vlakbij ligt. Dat begrijpen ze objectief niet. In deze zin heb ik soms wel

problemen met deze te strikte regelgeving, niet met de doelstelling. Naargelang het de school uitkomt, wordt deze regelgeving soms al te strikt geïnterpreteerd.

Mijnheer de minister, ik wil een aantal suggestieve vragen stellen. Ik wil ten eerste de vraag stellen over actiemiddelen voor het bevorderen van de deskundigheid van leerkrachten. Vroeg of laat zullen ze toch met dit probleem worden geconfronteerd.

Ten tweede verlang ik ondersteuning van de emancipatorische rol van ouders, ouderverenigingen en heel het netwerk van migrantenorganisaties en van de verschillende integratiecentra en dergelijke meer, die hierin een rol spelen. Daar moet eveneens duidelijker de link worden gelegd met het onderwijs.

Ten derde is het belangrijk om de netten te overtuigen van het uiteindelijke belang hiervan. Als ze hiervan ten gronde overtuigd zijn, gaan ze een actief stimulerings- en informatiebeleid naar de ouders voeren. Dan wordt dit ook minder als een concurrentiemiddel in negatieve zin aanvaard.

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, als leidraad neem ik de vragen van de interpellant.

Bij de eerste vraag, in verband met de vaststellingen en conclusies op die vaststellingen, en in verband met de maatregel zijn er drie items. Dit zijn de betrokkenheid van de betrokkenen, de boven- en benedengrenzen en de zogenaamde witte scholen.

Wat de betrokkenheid van de actoren betreft, moeten we eraan herinneren dat de lokale non-discriminatieovereenkomsten alleen maar door de inrichtende machten worden ondertekend, omdat ze de enigen zijn die de school rechtsgeldig kunnen binden. De beoordelings- en bemiddelingscommissie heeft er van bij het begin op gehamerd en op aangedrongen, zowel mondeling als schriftelijk, dat bij de voorbereiding van de overeenkomst niet enkel de juridische partners rond de tafel zouden bijeenkomen. Sommige collega's hebben dit ook aangehaald bij hun betoog. Er werd gevraagd dat zoveel mogelijk partners die het moeten waarmaken of begrijpen, namelijk ouders en leerkrachten, zouden worden betrokken. De beoordelings- en bemiddelingscommissie had met dit pleidooi steeds

Van den Bossche

de bedoeling om het draagvlak van de overeenkomsten in de werkelijkheid te vergroten en de uitvoering ervan te versoepelen. Er is bewust gekozen om het niet op basis van een reglement of op basis van een decreet vast te leggen. Er werd gekozen voor de weg van de vrijwilligheid. Een van de belangrijkste elementen is de vergroting van het draagvlak als men de vrijwilligheid aan de effectiviteit wil meten.

Afhankelijk van de lokale situatie is daar in een aantal gevallen op ingegaan. Dit had soms succes, soms had het confrontaties tot gevolg. Die confrontaties komen dan in de pers, maar daar heb ik weinig problemen mee. Bij een dergelijk nieuw gegeven, dit soort vrijwilligheid over wat toch een hot item is, vind ik dat erg logisch. Niet onbelangrijk is ook de sterkte van de school, het imago van de school en de eigenheid van de school. Dit is een groeigeschiedenis die gepaard gaat met punten van succes en punten van falen, met pogingen, conflicten en dergelijke meer. In de meeste gevallen is wel degelijk een bredere communicatie opgezet en uit de eerste ervaringen heeft men een aantal dingen geleerd. Ik verwijs naar een situatie die ik goed ken in Gent. De samenspraak en de communicatie is daar van bij het begin zorgvuldig opgenomen.

Voor wat het basisonderwijs betreft is er in 22 van de 28 gemeenten een lokale overeenkomst gesloten en in uitvoering. Wat het secundair onderwijs betreft, waar men een jaar later is begonnen, is er in 5 van de 27 gemeenten een overeenkomst afgesloten. Hier zijn er maar 27 en geen 28 gemeenten omdat Willebroek, één van de 28 gemeenten, slechts één onderwijsnet heeft en derhalve geen overeenkomst over de netten moet afsluiten.

De beneden- en bovengrenzen zijn een oud zeer. In de eerste overeenkomsten werden bovengrenzen gehanteerd. Daar werd onmiddellijk op gereageerd door mijzelf en ook door leden van de begeleidings- en beoordelingscommissie. Met goede bedoelingen hebben wij tegen overeenkomsten gereageerd waar een beneden- en een bovengrens was. Men is ons daarin gevolgd en heeft achteraf alleen een benedengrens gebruikt. Nu moeten we vaststellen dat in een aantal gevallen die benedengrens in de praktijk als bovengrens wordt gehanteerd.

In feite was mijn reactie en deze van een aantal leden uit de beoordelings- en bemiddelingscommissie, contraproductief. Dit bevestigt wat ik sommige commissieleden soms voorhoud : wie het

opperste goed zoekt, vindt dit meestal niet, maar verzeilt in het tegendeel. Ik heb dus enigszins gezondigd tegen mijn eigen vuistregel. Gezien dit effect meen ik, na wat ik heb geleerd, dat het bestaan van een bovengrens soms het minste kwaad is. Het moet echter duidelijk zijn dat die bovengrens slechts een richtcijfer is, en de voorwaarde bepaalt vanaf wanneer doorverwijzen is toegelaten. De bovengrens mag dus niet te stringent worden gehanteerd en moet uiteraard aangepast zijn aan de lokale situatie. Dat is de logica zelfe.

Doorgaans gebruiken scholen de bovengrenzen niet als absolute grens waarboven migrantenkinderen worden geweigerd. Ik zeg wel : doorgaans. Waar dat wél gebeurt, verschijnt dat natuurlijk in de pers. Het tegendeel haalt de pers niet. Op die manier wordt aan iedereen – ook aan de commissie – de indruk gegeven dat er overal moeilijkheden zijn. Als alles rustig verloopt en er geen problemen zijn, is het voor de pers niet actueel. Men kan moeilijk een persconferentie geven om te verklaren dat er in vierentwintig gemeenten geen problemen zijn. Dan vraagt de jongen van de pers waarom ik hem eigenlijk heb gestoord.

Ik wil de moeilijkheden niet minimaliseren, maar we mogen de problemen ook niet opblazen. Het is me bekend dat er soms weigeringen zijn, en ik blijf daar stelling tegen nemen. Het is echter ook waar dat sommige scholen het terecht moeilijk hebben om in deze problematiek een correcte houding te bepalen. Het is niet zo eenvoudig. Mevrouw Becq schetste reeds de omvang van het probleem, en ik kan haar alleen maar bijtreden.

Zo worden bovengrenzen vooral gehanteerd door scholen waar de doelgroepelers 30 tot 50 procent van de populatie uitmaken. Vaak bekijken migranten die scholen als witte scholen die voor hen bereikbaar zijn. Met andere woorden leeft in de migrantengemeenschap de neiging om van concentratiescholen naar die scholen over te stappen, om zich daar aan te bieden in plaats van in zuiver witte scholen. Deze laatste beschouwen ze immers als onbereikbaar. Dat is geen nieuw fenomeen : in de VS heeft men net dezelfde tendens ervaren.

Mevrouw Nelly Maes : En in Zuid-Afrika.

Minister Luc van den Bossche : Inderdaad. Ook in Zuid-Afrika kwam men tot die vaststelling.

We moeten hier dan ook mee opletten en begrijpen wat deze scholen doen. Door de sociologische perceptie die ik zonet beschreef en het feit dat de

Van den Bossche

vraag vrij groot is, dreigt zo een school een nieuwe concentratieschool te worden, wat dan weer niet de bedoeling is. Terecht heeft iemand daarnet gezegd dat bepaalde organisaties terzake niet meteen een goede rol spelen. Ik kan het inderdaad niet met hen eens zijn. De wijze waarop ze bepaalde dingen tegenover de buitenwereld vertalen is een louter contraproductieve simplificatie van de werkelijkheid. Dat schijnen ze echter niet te begrijpen.

Wat de witte scholen betreft, kan ik uw vaststelling echt wel bijtreden. Maar de zogenaamde witte scholen die een non-discriminatieovereenkomst ondertekenen, nemen in de meeste gevallen veel te weinig actief deel aan de uitvoering ervan. Meestal beperken ze zich ertoe de migranten die zich aanbieden, keurig in te schrijven. Zoals ik daarnet echter zei, beschouwen de migranten deze scholen als ontoegankelijk : soms is dat terecht, in vele gevallen niet. Nemen die scholen niet actief deel, dan biedt slechts een kleine populatie zich aan.

In zekere mate worden ze dus – bij wijze van spreken – beloond voor het zich niet actief aanbieden op die markt : het probleem blijft relatief klein, en toch hebben ze de overeenkomst ondertekend. Daar lijkt me op termijn een belangrijke taak weggelegd voor onderwijskoepels en pedagogische begeleidingsdiensten. De non-discriminatiecodes, die integraal deel uitmaken van de verklaring, moeten instaan voor een open houding van de school ten opzichte van de doelgroepen. De witte scholen moeten, denk ik, wel degelijk een non-discriminatiecode uitwerken en uitvoeren, waardoor migrantenleerlingen die zich in deze scholen aanbieden, niet alleen worden toegelaten, maar zich ook welkom kunnen voelen. Ze moeten terecht komen in een pedagogisch klimaat, waarin duidelijk en openlijk plaats is voor verschillen. Pedagogische begeleiding kan die scholen ondersteunen bij het invullen van intercultureel onderwijs. Op dat vlak lijkt me wel degelijk een taak weggelegd voor de integratiecentra en de eigen organisaties, die een belangrijke rol kunnen spelen in het actief naar deze scholen leiden van migrantenleerlingen. Gezien het vrijwillige karakter is het immers een beweging op termijn, waarin heel wat op het veld aanwezige actoren een rol moeten spelen. Stap na stap hebben ze een – achteraf niet meetbaar – aandeel in het op touw zetten van een en ander.

Verder vraagt u of ik maatregelen overweeg om alle actoren te betrekken. Ik vind dat de heer Huybrechts uw woorden nogal grof heeft samengevat en u heeft verdacht van dingen waarvan ik u niet

verdenk. Wél beklemtoon ik nogmaals dat de non-discriminatieovereenkomst voor mij een vrijwillige overeenkomst tussen inrichtende machten is en moet blijven.

De heer Ludo Sannen : Dat is een duidelijk antwoord, waarmee ik het ook volledig eens ben. Ik heb dat ook verklaard. Die vrijwilligheid is overigens niet alleen deze van de inrichtende macht – zodat de vrijheid van onderwijs in het kader van deze macht voor een deel nog wordt gerespecteerd – maar ook de vrijheid van de ouders betreffende de schoolkeuze. Wat dat betreft, moet die vrijwilligheid mijns inziens aanwezig blijven. Hier werden echter ook voorbeelden vermeld van scholen die zich inschrijven, maar die verbintenis uiteindelijk niet realiseren. Precies daarop doelde ik met mijn opmerkingen over een bijkomende reglementering of misschien een afdwingbaarheid. Wie zich in een project inschrijft, krijgt immers middelen of mogelijkheden. Kan men bij deze scholen dan niet beter een afdwingbaarheid bewerkstelligen ?

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Men is verplicht eraan deel te nemen in die gemeenten.

Minister Luc Van den Bossche : Er staat nergens in dat men een akkoord moet afsluiten. Er staat wel in dat men moet deelnemen aan de gesprekken, wat me ook logisch lijkt. Het gaat over een belangrijk maatschappelijk fenomeen waarbij weglopen van de tafel de gemakkelijkste oplossing is. Er worden allerlei effecten gezocht die niets meer te maken hebben met het maatschappelijke engagement van de school maar wel met het feit dat de school de problemen doorschuift, bijvoorbeeld naar een net waar ze allemaal kunnen geconcentreerd worden. Dat is natuurlijk iets te gemakkelijk in een maatschappij die, conform grondwetsartikel 24, zoveel mogelijk uniform optreedt, rekening houdend met de eigenheid van de diverse netten. Dit geldt ook voor de manier waarop met de financiering wordt gewerkt. Het is dus zo – en dat aanvaardt zelfs de constante rechtspraak – dat naast zowel het Arbitragehof als de Raad van State, er tevens een soort van openbare functie bestaat die zelfs wordt uitgeoefend door het zuiver privé-initiatief in die sector, gezien de wijze waarop de relatie financiering en privé-initiatief zich afspeelt. Men moet blijven uitgaan van een zekere vrijwilligheid. Daarom ga ik ook niet in op de vraag van de heer Sannen. Ik herhaal wel dat die vrijwilligheid pas kans op succes heeft als het draagvlak zo breed mogelijk is.

Van den Bossche

Ik zal er blijven op aandringen dat alle partners die betrokken zijn bij het schoolgebeuren, en dat zijn er meer dan de juridisch noodzakelijke partners, daar ook echt bij worden betrokken. Dan pas kan het zijn dat, via juiste informatie en een werkelijke betrokkenheid, de vrijwilligheid effectiever wordt. Doeltreffendheid speelt tenslotte ook een rol inzake de snelheid waarmee de processen kunnen verlopen. Ook bij uitvoering van de overeenkomst denk ik dat de partners telkens weer betrokken moeten blijven.

Ook wat uw derde vraag betreft ligt mijn antwoord in dezelfde lijn. Een non-discriminatieverklaring is precies bedoeld om, op basis van een vrijwillig engagement, een historisch en sociologisch gegroeide situatie om te buigen. Dat is de achterliggende bedoeling van het non-discriminatiepact bij de ondertekening ervan : de ethnische segregatie in het onderwijs. Bij het tot stand komen van de verklaring is duidelijk rekening gehouden met de realiteit waarbinnen we ons moeten bewegen. Een eerste realiteit, die we kennen uit het buitenland, en ik denk hierbij aan Amerikaanse ervaringen, is dat verplichte desintegratie meestal niet goed werkt en meestal heel wat ongewenste neveneffecten meebrengt. Een tweede realiteit is natuurlijk het specifiek wettelijke kader. Mevrouw Becq heeft aangestipt hoe de zaken in dit verband staan. De notie vrije keuze heeft in ons land een heel specifieke invulling, maar ik moet zeggen dat het leeuwendeel van de maatschappij die invulling bijtreedt. Dat is een van de essentialia van ons onderwijsbeleid en het betekent dat de volgende stap moet worden gezet binnen die heel specifieke omgeving. We kunnen, naar aanleiding van een nieuw maatschappelijk probleem, onmogelijk een van de peilers die de omgeving uitmaakt, over het hoofd zien of voorbijlopen. Daarom trouwens werd in 1993 overeengekomen te werken met die vrijwillige overeenkomst en in eerste instantie in geen sancties te voorzien. De beoordelings- en bemiddelingscommissie kreeg de opdracht om bij pertinente overtredingen van de overeenkomsten wel sancties voor te stellen. Totnogtoe, tot mijn grote tevredenheid, is dat nog niet gebeurd. Met sancties moeten we uitermate zuinig omspringen. Men heeft geen belang bij een soort van Pavlov-beleid waarbij elke overtreding gesanctioneerd wordt. Men wil dat dus doelbewust niet doen. Sancties moeten de allerlaatste oplossing zijn, omdat ze aangeven dat men niet ver van een mislukking af zit en dat de kans op slagen er niet door wordt bevorderd. Bij mijn weten is het één keer voorgekomen dat de beoordelings- en bemiddelingscommissie unaniem

oordeelde dat een weigering tot inschrijving gebaseerd was op racistische motieven. De betrokken school was niet door een overeenkomst gebonden. Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding heeft de ouders aangeboden hen bij te staan mochten ze klacht neerleggen bij de rechtbank. Ik heb toen aan mijn inspectie toelating gegeven om indien nodig op te treden als getuige bij een eventuele rechtszaak.

Vervolgens vroeg men of ik overweeg op korte termijn een evaluatie te maken. Ik heb alvast een aantal initiatieven genomen, mijnheer Sannen. Een eerste initiatief bestaat erin dat in het kader van onderwijskundige begeleidings- en praktijkgerichte onderzoeksprojecten, de zogenaamde ministeriële initiatieven, wordt opgeroepen een evaluatieonderzoek in te richten. Dat is één van mijn prioriteiten. Het onderzoek moet lopen in het schooljaar 1997-1998 en het moet gaan om een kwalitatief onderzoek met de nadruk op procesevaluatie in een aantal goed geselecteerde settings. Ten tweede, de Vlaamse Onderwijsraad heeft op zijn beurt een initiatief genomen om een beperkte evaluatie uit te voeren van vijf proefgemeenten.

Ten derde, de beoordelings- en begeleidingscommissie is ook begonnen met een interne evaluatie. Het gaat hier om iets waarover mevrouw Paula D'Hondt ooit zei – en ik neem haar uitlating over – dat het hier gaat om mentaliteiten, om gedragingen, om positioneringen, en die verandert men niet op 4 tot 5 jaar. Dit zal een generatie lang een consequente en telkens weer bijgestuurde inspanning vereisen, vooraleer de resultaten zichtbaar worden. Dit klopt als een bus en we moeten er zodoende van uitgaan dat, mits die permanente bijsturing vanuit de ervaring, en doordat we op grond van vrijwilligheid alles moeten kunnen inschatten, dit wel degelijk een generatie zal duren.

De concrete vraag inzake het bevorderen van de deskundigheid van leerkrachten, is een opdracht van de begeleidingsdiensten van de netten. Er is een omkadering voor opgesteld.

Er is de begeleiding-OVB in de scholen, via de begeleiding van de netten. Ook de Steunpunten Leuven en Gent bieden ondersteuning qua materiaal en bijscholing. Samengevat denk ik dus dat hetgeen mevrouw D'Hondt mij op het einde van haar mandaat als Koninklijk Commissaris – ter voorbereiding van de non-discriminatiecode – zei, het kader vormt binnen hetwelk we dit verder moeten uitwerken.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Vorige week hebben we in het kader van het ontwerpdecreet basisonderwijs vier dagen vergaderd over vrije keuze en vrijheid van onderwijs. Ik begrijp dus absoluut de houding van de heer Huybrechts niet. Hij heeft zelf een amendement ingediend om die vrijheid te verruimen. Hij beschuldigt mij ervan voorstander te zijn van het principe één school, één model, één organisatie, opgelegd aan iedereen. Ik vraag me af op welke manier zo iemand participeert aan het debat in deze commissie.

Ik wil nog even iets zeggen in verband met het non-discriminatiebeleid. Ik heb de indruk dat sommige mensen met bepaalde vooronderstellingen naar deze interpellatie zijn komen luisteren. Voor alle duidelijkheid, ik laat me niet meeslepen door uitspraken en uitlatingen van bepaalde organisaties. Dat wil ik net vermijden. Ik wil alleen aantonen dat er hier en daar mankementen zijn.

Ik had het over een verplichtend karakter. Deze verplichting treedt mijns inziens op vanaf het moment dat men het contract heeft getekend. In dat opzicht zou er een vorm van controle moeten zijn. Een contract verplichtend maken heeft geen enkel nut. Ik ben het eens met de minister dat het grotendeels een kwestie van mentaliteit is. Dat verklaart precies waarom ik zoveel mogelijk mensen uit het werkveld bij dat contract wil betrekken, niet omwille van het strikt juridische karakter, maar wel omwille van het engagement ten aanzien van wat er in dat contract staat.

Het is de bedoeling om bij alle betrokkenen de juiste mentaliteit te creëren zodat die non-discriminatie daadwerkelijk tot stand kan worden gebracht. Daarom vroeg ik of het niet mogelijk was om in het contract zelf enkele bijkomende verplichtingen in te bouwen, zoals bijvoorbeeld dat leerkrachten, PMS, ouders en migrantenverenigingen hierbij moeten worden betrokken. Als een directie leerlingen wil doorverwijzen, moet ze zich voldoende engageren zodat die leerlingen ook echt in een andere school terecht kunnen. Een dergelijke bijkomende regelgeving kan heel wat mogelijke wantoestanden voorkomen.

Mijnheer de minister, een bovengrens vind ik geen probleem. Wel vind ik dat de interpretatie ervan soms tot problemen leidt. Dit wil ik beklemtonen. Ik ben in elk geval blij dat u bezig bent met een evaluatie. Zo krijgen we immers een beter zicht op de situatie, zodat we – indien nodig – kunnen bijsturen. Als er inderdaad bijstellingen nodig zijn, moeten deze wel gedeeltelijk afdwingbaar zijn, en uiteraard ook voldoende worden gecontroleerd.

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de voorzitter, een oud Vlaams spreekwoord luidt : er zijn geen erger doven dan die niet horen willen. Als men vreest dat het algemene peil van een school zal dalen door een grotere participatie van migrantenkinderen, heeft dit mijns inziens niet enkel te maken met etniciteit. Ik denk dat dit ook in sterke mate te maken heeft met een taalachterstand die leidt tot een schoolachterstand. We moeten er alles aan doen om die taalachterstand zo vroeg mogelijk op te vangen, zodat de schoolachterstand kan worden tegengehouden. Dit is de manier om het probleem bij de wortel op te lossen. Voor wie een school beoordeelt op de kleur van de leerlingen, zal er uiteraard altijd een probleem zijn. Op dat terrein wil ik me niet begeven.

Ik ga er zeker niet van uit dat meisjes noodzakelijkerwijze slimmer zijn dan jongens. Af en toe vind ik dat wel ; ze zijn zeker wijzer. (*Gelach*) Als er meer meisjes dan jongens in het ASO zitten, dan is dat niet omdat de jongens minder talentrijk zijn. Daar zijn andere redenen voor. Een goede oriëntatie moet ervoor zorgen dat alle kinderen terechtkomen waar ze het best thuishoren.

Dat heeft niet altijd met predestinatie te maken. Het zou fijn zijn als we elkaars woorden niet al te veel verdraaien. Het is zo al moeilijk genoeg. Voor mensen die daarop teren, is dit een preek in de woestijn. Ik ga er dan ook niet mee door.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Voorzitter, ik ken ook nog een oud Vlaams gezegde. Wat baten kaars en bril als de uil niet zienen wil ?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Er werd een vraag gesteld over Brussel. Ik weet zeer goed waarin het probleem schuilt. Een van de eerste taken van Vlaanderen is een daadwerkelijk taalbeleid te voeren in Brussel. Dat taalbeleid moet zich, meer dan in het verleden, meer intensief richten op doelgroep leerlingen vanuit de bekommernis om Brussel tweetalig te houden én als hoofdstad van Vlaanderen te behouden. U verwacht zo'n uitspraak misschien niet van mij. We hebben daarin evenwel een grote verantwoordelijkheid en moeten daartoe extra middelen inzetten en er voldoende aandacht aan besteden.

Mevrouw Sonja Becq : Er zullen scholen zijn waar men aan een Nederlandstalig kind zegt : jij hoort hier niet thuis, want je verstaat de kindjes niet. Als we echt iets willen verwezenlijken naast het afsluiten van de akkoorden en het afdwingbaar maken van overeenkomsten, dan is vooral de extra ondersteuning belangrijk.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Mijnheer de voorzitter, met uw goedvinden, maak ik van de gelegenheid gebruik om te zeggen dat het mij zou verheugen als voor Brussel de doelgroepopleerlingen en het onderwijsvoorrrangsbeleid wordt uitgebreid naar alle anderstaligen. Het zijn niet enkel migrantenkinderen die met die taalmoeilijkheid kampen, maar ook de anderstaligen. Die kinderen betekenen een kans voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de Vlaamse Gemeenschap. Als we erin slagen in het onderwijs binnen een multiculturele context onze taal en cultuur aan te reiken aan een zo veelzijdig publiek, dan kunnen we iets interessants aantonen.

Minister Luc Van den Bossche : Daarover wil ik me niet uitspreken, want dat vergt een heel moeilijk debat. In eerste instantie zouden we eens moeten bepalen wat de rol van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel nu precies inhoudt. Als ik uw pleidooi koppel aan de realiteiten waarmee ik wordt geconfronteerd, dan moet ik zeggen dat de rol van het Nederlandstalig onderwijs gereduceerd wordt tot een aanreiken van enige elementaire taalkennis aan kinderen uit taalgemengde gezinnen of zuiver franstalige gezinnen. Het kan dat die beslissing ooit genomen wordt. We verkeren nu echter in een zeer merkwaardige werkelijkheidstoestand.

Begin september bezocht ik het eerste leerjaar. Toen ik Nederlands begon te spreken, bekeken die kinderen me alsof ik van de maan afkomstig ben. Toen ik hetzelfde zei in het Frans deed heel de klas enthousiast mee. Na een gesprek met de leerkracht achteraf bleek dat op de zevenentwintig kinderen er slechts drie Nederlandstalig waren. De rest van de kinderen kwamen uit taalgemengde gezinnen. Dat waren duidelijk geen doelgroepopleerlingen.

Is dit de bedoeling van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel ? Dat is de fundamentele politieke vraag. Dat is ook mijn bezwaar tegen de persmededeling die minister Grijp gisteren de wereld instuurde. Hij doet alsof er beslist is dat dat het doel is van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Wordt er over dit onderwerp politiek gediscussieerd en komen we tot een beslissing, dan moet er ook consequent worden gehandeld. Er komt mis-

schien een beslissing die ertoe leidt dat we een beleid voeren dat specifiek op Brusselse maat is gesneden en dat op andere punten ook nog specifiek is. In vele gevallen is Nederlands niet de tweede taal. De migranten spreken Nederlands, maar slechts als derde taal.

Er is nog een andere uitdaging dan wat we in Vlaanderen zien. Ik heb aan de ministeriële leden van de Vlaamse Gemeenschapscommissie voorgesteld om, hoewel Brussel specifiek is, toch alle middelen te groeperen en een soort van Rotterdams model te ontwikkelen om ze te beheren. Zo ontstaat er een project. Ik geloof namelijk niet in het logopedische bereik.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Ik begrijp wat u zegt. Natuurlijk is het Nederlandstalig onderwijs in Brussel er in de eerste plaats voor de Vlaamse kinderen. Trouwens, mijn kinderen volgen dat onderwijs ook en komen er nog vrij goed uit. Het is toch een feit dat ze een aardig mondje van andere talen meepikken. Dat is een kans.

Minister Luc Van den Bossche : Als ik op de Brusselse speelplaatsen loop, hoor ik toch dat daar hoofdzakelijk Frans wordt gesproken.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Dat hangt toch van de school, de directie en de leerkrachten af. Ik wil u graag mee op bezoek nemen naar scholen waar men op dat vlak zeer goede resultaten kan voorleggen en waar de sfeer toch anders is dan wat u hebt meegemaakt. Ik vraag me af of in Mechelen en in Sint-Niklaas, waar in één klas veel migrantenkinderen zitten die net twee maanden in Marokko zijn geweest, de betrokken groep nog zo vlot het Nederlands spreekt.

Minister Luc Van den Bossche : De Vlaamse concentratiescholen kennen hetzelfde probleem. Sommige klassen bestaan uitsluitend uit migranten. De voertaal van de leerlingen is in Gent bijvoorbeeld het Turks. Als ze voor de neus van hun leerkrachten Turks spreken, verstaan die hen natuurlijk niet. Het moet vervelend zijn om op die manier les te moeten geven. Ik kan me inbeelden dat men zich daarbij niet op zijn gemak voelt.

We moeten naar een afzonderlijk model evolueren. We moeten wijzigingen doorvoeren via politieke beslissingen. In Brussel moeten we alle middelen samenbrengen, zowel vanuit het VGC als vanuit Vlaanderen. Daaruit kan een gemeenschappelijk beheersmodel ontstaan. Het Amsterdamse model is op dat vlak niet slecht.

De voorzitter : Daarmee is meer gezegd dan de bedoeling was van de interpellanten. Ik wil nog even vermelden dat deze commissie al een bezoek bracht aan de Brusselse scholen. We hebben gezien hoe het er in de praktijk aan toegaat.

Het incident is gesloten.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 17.15 uur.*
